

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Jan Novák
František Schäfer
Karel Šimandl
Peter Graham
Zdeněk Lukáš
Markéta Dvořáková
Zdeněk Blažek

**Hraje: Šárka Bartošová, Elena Knápková, Lenka Pachnerová,
Jitka Štěrbáková, Jaroslava Filipová**

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2012 v sále Konzervatoře Brno
Hudební a zvuková režie: Aleš Podařil, Karel Špalek

2012

Jan Novák – Puerilia

1. Moderato
2. Andante con moto
3. Vivace
4. Cantabile
5. Tempo di Valzer
6. Tempo di Samba
7. Allegretto
8. Alla breve
9. Lento
10. Allegro molto

Jan Novák – Dětské hry

11. Allegretto
12. Allegro
13. Allegro
14. Tempo di valse
15. Moderato
16. Allegretto
17. Andantino
18. Lento
19. Allegretto
20. Alla breve
21. Pastorale
22. Allegro

Klavír: Šárka Bartošová

František Schäfer – Sonatina op. 6 č. 2

23. Vzpomínka na Clementiho
24. Čekanka
25. Koník se zlatou hřívou

Karel Šimandl – Mravenčí suita

26. Mraveniště
27. Její Veličenstvo královna

28. Mravenčí sny o velkých přáních

29. Pochod mravenců

30. Létaví mravenci

Recitace: Martin Hroch

Peter Graham

31. Divočina
32. Balkánský tanec
33. Zvony v Heidelbergu
34. U Janáčků
35. Zlobivý Igor
36. Erikovo ranní cvičení
37. Uspávanka malého Clauda
38. Dětský karneval
39. Mezi prsty
40. Devanagiri
41. Africké hry I.

Klavír: Elena Knápková

Zdeněk Lukáš – Tři písně pro klavír

42. Píseň vypráví

43. Píseň vyznává

44. Píseň tančí

Klavír: Lenka Pachnerová

Markéta Dvořáková – Bigl

45. Kočka Matěj

46. Slepice

47. Babička vypravuje

48. Na procházce

49. Ukolébavka

Klavír: Jitka Štěrbáková

Petr Eben

50. Jarní motiv

51. Rondino pro kluky

52. Zežuličko, kde jsi byla (variace na lidovou píseň)

Klavír: Jaroslava Filipová

Zdeněk Blažek – Písničky na dobrou noc (pro 4 ruce)

53. Allegro

54. Andante

55. Allegretto

56. Adagio

57. Con moto

58. Alla marcia

59. Andante

60. Con moto

61. Allegro

62. Moderato

Klavír: Elena Knápková, Lenka Pachnerová

Jan Novák se narodil roku 1921 v Nové Říši nedaleko Telče. Svou hudební kariéru zahájil na brněnské konzervatoři, kde nastoupil do kompoziční třídy Viléma Petřelky, klavírní třídy Františka Schäfera a dirigentské třídy Bohumíra Lišky. Studia dokončil až po válce roku 1946, protože jeho ročník byl odsunut na nucené práce do Německa. Získání stipendia přivedlo Nováka do USA ke skladateli Aaronu Coplandovi, v New Yorku se stal žákem Bohuslava Martinů. Domů se vrátil v únoru 1948, krátce působil jako korepetitor brněnské opery, založil tvůrčí skupinu A a začal se intenzivně zabývat jazyky, především latinou. Od roku 1968 po odchodu do exilu působil v Dánsku, později v Itálii a nakonec v Německu, kde získal profesuru ve Stuttgartu. Roku 1984 se podrobil těžké operaci mozku a za několik měsíců zemřel. Jan Novák zkomponoval řadu skladeb pro různé nástroje, pro divadlo, skladby orchestrální, koncerty, kantáty i sborovou hudbu.

Puerilia (latinsky jednoduše „dětinský“) je cyklus deseti krátkých, ale originálních skladiček, které vyšly roku 1970 s podtitulem První kusy pro klavír. Autor na malých plochách vytváří hodnotná díla, a ačkoliv jsou jednoduchá, nalézáme v nich plno zajímavých a skutečně pozoruhodných rytmických, harmonických i technických kombinací. Autor ke každé skladičce přispisuje krátký latinský a italský text, který přivádí začátečníka ke správné hudební i technické interpretaci.

Dětské hry byly zkomponovány roku 1956 a obsahují 12 krátkých skladiček. Stejně jako cyklus Puerilia jsou rytmicky i harmonicky vynalézavé a nacházíme zde pestrou škálu vyjadřovacích prostředků v jednoduše volené formě. Nepřeborná hudební invence i náznak moravského ducha dodává tomuto cyklu na jedinečnosti.

František Schäfer se narodil roku 1905 v Břeclavi v učitelské rodině. Toto povolání bylo odjakživa těsně spjata s hudbou, proto není divu, že první hudební vzdělání získal od otce. Schäfer chtěl být od dětství profesionálním hudebníkem, přesto začal kvůli matce, která si přála mít za syna lékaře, studovat gymnázium. Souběžně ale navštěvoval jako mimořádný posluchač brněnskou konzervatoř v oboru hra na violoncello a obligátní klavír. Po maturitě vstoupil na školu jako řádný student do klavírní a kompoziční třídy Jaroslava Kvapila a během dvou let ji úspěšně dokončil. V roce 1925-27 pokračoval ve studiu klavírní hry na mistrovské škole pražské konzervatoře u profesora Kurze. Jako všestranný hudebník ovládal kromě klavíru i hru na trubku, pozoun, lesní roh, violoncello, violu, housle atd., zároveň se věnoval kompozici. Od roku 1929 pedagogicky působil na Konzervatoři v Brně (později i na JAMU), mezi jeho významnými žáky vynikl i Jan Novák. K celoživotním zájmům Františka Schäfera patřil motorismus a vysokohorská turistika. Zemřel v Brně roku 1966.

Sonatina op. 6 č. 2 je v pořadí druhou z celkového počtu šesti sonatin. První tři jsou věnovány dětem a jejich jednotlivé věty mají programní názvy vycházející z dětského vnímání světa. Uvedená skladba je složena ze tří částí – humorné **Vzpomínky na Clementiho**, **Čekanky** a dováděivého **Koníka se zlatou hřívou**.

Karel Šimandl se narodil roku 1963 v Plzni a na tamní konzervatoři vystudoval klavírní hru. Vedle toho navštěvoval soukromé konzultace u skladatele Jana Málka a jeho další studium pokračovalo na JAMU v Brně ve třídě Miloslava Lštivána.

V současné době je zástupcem ředitele na ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary, věnuje se interpretační činnosti a je členem karlovarského Big Bandu. Jeho největším zájmem je však stále kompoziční práce, za kterou získává řadu ocenění. Jeho skladby jsou prováděny v USA, Německu, Francii, Estonsku, na Islandu atd. Úspěšně též komponuje filmovou a divadelní hudbu.

Klavírní cyklus **Mravenčí suita** vznikl v roce 2001 pro syna skladatelovy kamarádky Jany Škvarkové z Bánské Bystrice. Cyklus se skládá z pěti skladeb, které využívají, co nejjednodušších technických požadavků pro malého klavíristu – např. protipohyb, využití bílých i černých kláves, jednoduché a snadno zapamatovatelné harmonické struktury atd. Poetické skladby jsou navíc doplněné básničkami, které srovnávají pohádkový život mraveniště s životem lidí.

Peter Graham se narodil roku 1952, vystudoval hru na varhany a kompozici na brněnské konzervatoři a ve studiu pokračoval na JAMU v Brně ve třídě Aloise Piňose. Skladatel se skrývá v obci Adamov pod jménem Jaroslav Šťastný. A vyučuje na brněnské JAMU, kde i každoročně připravuje mezinárodní festival Expozice nové hudby. Mezi jeho kompozicemi, které sklízí velký ohlas i v zahraničí, nalezneme také skladby pro děti – jsou žánrově pestré a chtějí rozehrát klavír jiným způsobem, než je u instruktivní literatury běžné.

O svých **Podvratných etudách** autor úsměvně píše, že v hudební škole nebyl dobrým žákem a třetí ročník musel dokonce opakovat. Pak ovšem přišla nová paní učitelka a hrani ho začalo bavit. Vzpomíná též, jak chtěl hrát i něco jiného, než bylo v notách, a tak si začal vymýšlet... Peter Graham je znám svou originalitou a nabádá děti, aby se nebály a zkoušely tvořit své první malé kompozice. Pokládá jim otázku: „Co dokáže dvakrát pět prstů? (Málo klavíristů jich má víc...). Děti mohou hrát i jiné věci, než si dospělí představují. Jen to zkusit a zaposlouchat se, jak to zní.“

Zdeněk Lukáš se narodil roku 1928 v rodině amatérských hudebníků a velkých příznivců domácího muzicírování. Prvorozený syn tak od dětství tíhnul k hudbě, ale nakonec dal ve studiu přednost učitelskému ústavu před konzervatoří. V roce 1951 nastoupil do vojenské služby v Plzni, později se stal redaktorem plzeňského rozhlasu a založil dodnes známé těleso Česká píseň. Ve skladbě se soukromě vzdělával u Jaroslava Řídkého na AMU v Praze, jeho další tvorbu ovlivnilo i pozdější setkání se skladateli Otmarem Máchou a Miloslavem Kabeláčem. Po přestěhování do hlavního města vyučoval dva roky hudební teorii na pražské konzervatoři. Spolu s dalšími soudobými skladateli založil spolek Quattro s cílem tvořit nejen hudbu moderní, ale především posluchačsky srozumitelnou. Zdeněk Lukáš zemřel 13. července 2007, je znám hlavně svou sborovou tvorbou, ale odkázal hudebnímu světu i mnoho symfonických, komorních i sólových děl.

Tři písně pro klavír op. 91 pocházejí z Vánoc roku 1972 a jsou věnovány dceři Evě. Tyto poeticky laděné a hudebně přehledné drobtiny vycházejí zcela zřetelně z tradice lidové písně. Základním stavebním prvkem je tak především zpěvná melodie s drobnými rytmickými obměnami, doprovázená kvintou. Odlišný charakter skladiček, zvláště pak třetí část, dává celému cyklu svěžest a zaručuje mu posluchačskou náklonnost.

Markéta Dvořáková se narodila roku 1977 v Opavě, vystudovala klavír a kompozici na Janáčkově konzervatoři v Ostravě, na JAMU v Brně pak absolvovala magisterské i doktorandské studium pod vedením Leoše Faltuse a Ivo Medka. Zúčastnila se mnoha zahraničních kurzů u světoznámých osobností a získala za své skladby množství ocenění, mezi které lze řadit například výroční cenu OSA v kategorii „Nejúspěšnější mladý autor vážné hudby“. Je členkou sdružení mladých skladatelek Hudbaby, Sdružení Q a Multi-Art. Skladatelka pedagogicky působí na Janáčkově konzervatoři a Gymnáziu v Ostravě a na JAMU.

Klavírní cyklus **Bigl** vznikl roku 1998 v absolventském ročníku konzervatoře a byl inspirován venkovskými obrázky u babičky. Líčí první den štěněte bigla, které dostalo jméno Zorka a stalo se novým členem rodiny. Kočka Matěj a slepice byli prvními stvořeními, se kterými se seznámilo, pak si poslechlo babiččino vyprávění, vydalo se na procházku a uložilo ke spánku. Odtud tedy názvy částí.

Petr Eben se narodil roku 1929 v Žamberku, pocházel z učitelské rodiny. Základy hudebního vzdělání získal v Českém Krumlově, dalšího formování se mu dostalo v rakouském cisterciáckém klášteře, kde v době školních prázdnin v letech 1942–43 zastával funkci varhaníka. Na pražské AMU vystudoval klavír ve třídě Františka Raucha a skladbu u Pavla Bořkovce. Pedagogicky působil na Karlově univerzitě v Praze a na pražské AMU. Vedl přednášky a kurzy doma i v zahraničí. Vedle komponování vynikal jako skvělý hráč a improvizátor na klavír i varhany. Je otcem tří synů – Kryštofa, Marka a Davida, kteří spolu založili známou hudební skupinu „Bratři Ebenové“. Skladatelova rozsáhlá tvorba pronikla snad do všech hudebních žánrů – zahrnuje díla komorní, sólová, orchestrální a jiná, nechybí ani řada instruktivních miniatur pro klavír, které si získaly oblibu u dětí i pedagogů. Petr Eben zemřel roku 2007.

Jarní motiv je optimistická skladba, která v žácích už svým názvem a tóninou C dur evokuje nastávající čas jara. **Rondino pro kluky** je vedle toho zcela kontrastní, a to nejen tóninou c moll, ale celkovým rytmickým a energickým nábojem, umocněným akcenty, sforzaty a chromatickými motivy. Variace na lidovou píseň **Žezuličko, kde jsi byla** svědčí o Ebenově velké inspiraci lidovou písní. Jedná se o hráčsky náročnější cyklus šesti variací obsahující technickou bravuru, zpěvnou lyriku i rytmickou pregnanost.

Zdeněk Blažek se narodil v roce 1905 v Žarošicích u Hodonína a pocházel z kantorské rodiny. V Brně začal navštěvovat klasické gymnázium, pak pokračoval na gymnáziu v Boskovicích, kde vznikly jeho první kompoziční pokusy. Po maturitě vystudoval skladbu na brněnské konzervatoři u Viléma Petrželky, dirigování u Františka Neumanna. Na klavír docházel k Růženě Kurzové, později pak k Ludvíku Kunderovi. Absolvoval též studium hudební vědy u Vladimíra Helferta a dále Mistrovskou školu pražské konzervatoře ve třídě Josefa Suka. V roce 1941 byl jmenován profesorem skladby na brněnské konzervatoři a od roku 1947 zde zastával ředitelský post po dobu 15 let. Jako skladatel tihnul k lyrickému vyjádření, nejvýznamnější je jeho vokální tvorba v podobě skladeb pro sbor a písňových cyklů. V závěru života pobýval na Českomoravské vrchovině, kde vytvořil většinu svých posledních opusů. Zemřel roku 1988 v Novém Městě na Moravě.

Písničky na dobrou noc op. 85a, s podtitulem 10 instruktivních skladbiček pro nejmenší na čtyři ruce, byly napsány roku 1967. Krátké lyrické skladbičky, navozující náladu „před usnutím“ jsou navíc okořeněny o prvky tanečnosti a humoru. Svoji líbivou melodikou umožňují již začínajícím klavíristům nahlédnout do tajemství čtyřruční hry.

Text bookletu: Bartošová, Knápková, Pachnerová, Štěrbáková, Filipová

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Bohuslav Martinů
Vítězslava Kaprálová
Jan Novák
Ilja Zeljenka

Hrají: Jana Šmídová, Zuzana Tlopková, Luboš Šelepák

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2013 v sále Divadla na Orli JAMU
Hudební a zvuková režie: Jan Košulič

2013

Bohuslav Martinů

1. Preludium
2. Průvod koček v noci slunovratu
3. Foxtrot

Bajky

4. Na farmě
5. Chudák králíček
6. Opíčky
7. Kuřátko
8. Zlý medvěd

9. Pro tanec

Vánoce

10. Allegro (Saně)
11. Andante (Vánoční koleda)
12. Allegro (Dětská ukolébavka)
13. Par T. S. F. (Na vlnách rozhlasu)
14. Lístek do památníku
15. Dumka (dedikováno paní Roudnické)
16. Dumka (dedikováno Zdeňce Kubínové)
17. Bukinisté z nábřeží Malaquais
18. Bagatela
19. Barkarola
20. Adagio
21. Na tři ruce

Vítězlava Kaprálová

22. Písníčka

Jan Novák – Rondini

23. Moderato
24. Con moto
25. Allegro moderato
26. Allegretto
27. Andante
28. Con moto
29. Vivo
30. Allegro

Ilja Zeljenka – 31 klavírných drobností pre deti

31. Cvičíme
32. Rozhodnutie
33. V tančiarni
34. Pieseň
35. Bubnujú a trúbia
36. Bežíme do kopca
37. Poskočme si
38. Pieseň s ozvenou
39. Pri dychovke
40. Kukučka a slávik
41. Harmonikár
42. Zvony
43. Naliehanie
44. Trocha rytmu
45. Dve na tri
46. Po slovensky
47. V zamyslení
48. Rúti sa...
49. Čierna diera
50. To sa mi snívá
51. Musím!
52. Pozerám oblaky
53. Fuga
54. Virtuóz
55. Pieseň
56. Fanfára
57. Pochod
58. Ponáhľame sa
59. Žart
60. Rozprávka
61. Ako prišlo, tak odišlo

Klavír:

Jana Šmídová (1-9, 14-16, 20-22), Zuzana Tlolková (10-13, 17-19, 21, 23-30), Ľuboš Šelepák (31-62)

Bohuslav Martinů (1890–1959) je považován za jednoho z nejvýznamnějších českých, ale i světových skladatelů. Zasáhl pronikavým způsobem do vývoje české hudby. Narodil se v Poličce na Českomoravské Vysočině. Již od dětství prokazoval hudební nadání v kompozici a hře na housle. Odešel studovat na konzervatoř do Prahy, kterou nedokončil. Po složení státní zkoušky působil jako učitel hudby v Poličce. Později se stal houslistou České filharmonie, kde byl natolik uchvácen symfonií „Báseň lesa“ Alberta Roussela, že se rozhodl odjet roku 1923 do Paříže k Rousselovi studovat. Ve Francii zůstal po dobu 17 let, oženil se zde a začínal svými skladbami dobývat nejen francouzská pódia. Kvůli válce byl nucen opustit Francii a odcestoval roku 1940 do USA. Po návratu z Ameriky žil ve Francii, Itálii a Švýcarsku. Do své vlasti se již nikdy nevrátil. Režim té doby zakazoval hrát jeho díla. I přes složitou dobu lidé milovali hudbu Bohuslava Martinů. Díky odvaze některých hudebních osobností se v tehdejších Československu stále propagovala skladatelova díla. Bohuslav Martinů zemřel ve švýcarském sanatoriu v Liestalu.

Preludium vzniklo roku 1913 v Poličce. Nese v sobě dvě kontrastní myšlenky. První je spjata s českou hudební tradicí s výrazným tečkovaným rytmem. Druhá má zpěvný až melancholický charakter, který podporuje houpavý pohyb rozložených tercií v levé ruce. Je zde i patrná podobnost s dalším skladatelovým klavírním cyklem Loutky.

Foxtrotová skladba **Průvod koček v noci slunovratu** je z roku 1919. Ve skladbě slyšíme časté malé sekundy podtrhávající charakter „kočičího mňoukání“. Pravidelně chromaticky postupující osminové hodnoty evokují pochodující kočky.

Tanečně laděná skladba **Foxtrot** byla složena roku 1920. Celá skladba je typická svým stereotypním doprovodem, podobající se ragtému. Pro správné vyznění tanečnosti v této skladbě je pro interpretaci důležité střídání akcentovaných not s legatovými či staccatovými motivy.

Klavírní cyklus **Bajky** o pěti částech vznikl krátce po příjezdu do Paříže roku 1924. Jde o charakteristiku jednotlivých zvířátek žijících na farmě (králíček, kuřátko, opičky, medvěd). Na krátké ploše skladatel střídá kontrastní nálady s různou stylizací podpořenou již progresivnější harmonií.

Pro tanec vznikl v Paříži roku 1927. Jde o foxtrotově laděnou skladbu s bohatou harmonií, průtažnými a střídavými tóny.

Klavírní cyklus **Vánoce** o třech částech vznikl v době Vánoc v Paříži roku 1927. Ve vydáních (Urbánek Supraphon) je nutno upozornit na špatné přiřazení názvů k jednotlivým částím. Ve druhé skladbě je připsán titul Vánoční koleda a ve třetí Dětská ukolébavka. Samozřejmě by to mělo být opačně. Co se týče těchto názvů, tak nejde o tituly od skladatele. Martinů v rukopise uvádí pouze tempová označení. Byly dodatečně připsány Milošem Šafránkem. Přestože cyklus nese název Vánoce těžko bychom vánoční tematiku hledali. Výjimkou je poslední část (Allegro – Vánoční koleda), kde se objevuje citace české koledy Nesem Vám noviny.

Skladba **Par T.S.F. (Na vlnách rozhlasu)** byla pravděpodobně zkomponována kolem roku 1928 v Paříži. „Par T.S.F.“ – „Par telegraphie sans fils“ v překladu znamená „Bezdrátovou telegrafii“ nebo „Rozhlasem“. Bohuslav Martinů tak naráží na jev, který hudebníky té doby velice zajímal.

Lístek do památníku byl zkomponován v Praze roku 1935. Tato líbezná skladbička v původních pěti taktích připomíná svou melodikou českou písničku „Zelení hájové“. Celá skladba je vystavěna na čtyřech nepravidelných frázích.

Dumka (dedikováno paní Roudnické) je z roku 1936. Charakter skladby je melancholický, lyricko-meditativní. Potvrzuje již zralost autorova projevu.

Dumka (dedikováno paní Zdeňce Kubínové) je také z roku 1936. Je technicky o něco prostší než první Dumka jak co do kompozice, tak i do pianistické stylizace. Přesto je v ní vyjádřen hluboký cit a melancholie.

Skladba **Bukinisté z nábřeží Malaquais** (Les bouquinistes du quai Malaquais) je zkomponována roku 1945 v New Yorku. Bukinisté byli antikváři na nábřeží řeky Seiny, kam rád Martinů chodíval. M. Šafránek ve své knize o Martinů píše: „Úderem druhé hodiny odchází na každodenní procházku na nábřeží k svým antikvářům-bukinistům, na něž si vzpomněl po dlouhých letech v New Yorku rozkošnou klavírní skladbičkou, lokalizovanou přesně na Quai Malaquais mezi Pont neuf a Pont des Arts, kam rád chodíval. Strávil tam dlouhé hodiny o samotě, probíraje se knihami a srovnáváje si v myslí svou kompoziční práci.“

Skladba **Bagatela** vznikla roku 1949 pravděpodobně v New Yorku. Jde o drobnou skladbičku o dvou stranách. Je bohatá na tečkované rytmy a staccatové noty, které podtrhují její celkový hravý charakter.

Barkarola vznikla v New Yorku roku 1949. Barkarola je lyrická píseň benátských gondoliérů. Celá skladba je provázena houpavým charakterem a bohatou harmonií.

Adagio zkomponoval Bohuslav Martinů jako poslední klavírní sólovou skladbu roku 1957 v Římě. Vznikla k desátému výročí úmrtí Václava Kaprála. Poslal ji jeho vdově s nadpisem: „Věnováno vzpomínkám na Václava Kaprála a Vitulku“. Mezi Martinů a rodinou Kaprálovou vznikl krásný přátelský vztah. Vitulce (Vítězslavě Kaprálové) Martinů říkal „Písnička“ a ona jemu „Špalíček“. Adagio neboli Vzpomínky jsou skladbičkou hlubokého citového projevu, kde se prolínají teskné a zádumčivé melodické motivy s lyrickým tématem, zřejmě revokace zjevu Vitulčina.

Skladba **Na tři ruce** (À trois mains avec un doigt) v tempovém označení Allegro fox je z roku 1930 z Paříže. Jde o kratinkou skladbičku určenou pro dvě ruce učitele, jehož partem se prolíná typická skladatelova synkopická rytmika a pro jeden prst dítěte, který hraje melodii na opakovaném tónu a využívá rozsah melodie pěti tónů. Dílko se dá hrát s žákem elementární úrovně.

Vítězslava Kaprálová (1915–1940) se narodila v hudební rodině. Otec Václav Kaprál byl majitelem hudební školy a brněnský hudební skladatel. Matka byla aprobovaná učitelka zpěvu. Velký talent Kaprálové se projevil už v dětství. V devíti letech napsala svou první skladbu V říši bájí. V roce 1930 začala studovat na brněnské konzervatoři skladbu u Viléma Petrželky a dirigování u Zdeňka Chalabaly. Pokračovala studiem na mistrovské škole pražské konzervatoře u Vítězslava Nováka a Václava Talicha. Absolvovala svou nejnámější orchestrální skladbou Vojenská symfonietta, kterou osobně nastudovala s Českou filharmonií (byla první ženou, která tento orchestr dirigovala). Díky francouzskému státnímu stipendiu odjela studovat v roce 1937 na École Normale de Musique do Paříže, kde se zapsala do třídy dirigenta Charlese Muncha. Soukromě pak ještě studovala skladbu u Bohuslava Martinů, který ji měl za rovnocenného druhá ve skladbě. Jan Novák a Vítězslava Kaprálová byli jediní čeští žáci skladatele. Ve francouzské metropoli se Kaprálová pohybovala v českých uměleckých kruzích a zde také poznala svého budoucího muže Jiřího Muchu, syna malíře Alfonse Muchy. V době, kdy již Paříž byla ohrožována německými vojsky lékaři diagnostikovali u Kaprálové tehdy nevyлéčitelnou miliární (rozptýlenou) tuberkulózu, na kterou mladá skladatelka po evakuaci z Paříže do Montpellier v pětadvaceti letech zemřela. Dodnes patří k nejhranějším českým skladatelkám. V Brně je po ní pojmenovaná Základní umělecká škola na Palackého ulici v Králově poli. Od roku 2001 nosí její jméno i smyčcové kvarteto.

Skladba **Písnička** byla vydána roku 1936. Objevují se v ní dvě kontrastní myšlenky – melodická s chromatickým doprovodem a skočná se staccatovým rytmickým doprovodem.

Jan Novák (1921–1984) byl jedním z nejvýraznějších představitelů poválečné hudby na Moravě. Na brněnské konzervatoři studoval skladbu (Vilém Petrželka), klavír (František Scháfer) a dirigování (Bohumír Liška). Na přelomu let 1947-1948 absolvoval studijní pobyt v USA krátce u Aarona Coplanda a dalších pět měsíců u Bohuslava Martinů. Jak sám později napsal setkání s Martinů mělo „zásadní a převratný význam“ pro jeho tvorbu. Domů se vrací 25. února 1948. Stává se skladatelem ve svobodném povolání a prožívá silné střety s představiteli vládnoucí kulturní politiky. V srpnu 1968 opouští republiku a žije zprvu v Dánsku, později v Itálii a nakonec v německém Ulmu, kde 14. listopadu 1984 umírá. Tvorba Jana Nováka se nese v duchu neoklasicismu a také latína, kterou plynule hovoří se stává hlavním inspiračním zdrojem jeho díla.

V roce 1971 v Padově byl vydán cyklus **Rondini – Osm malých rond pro klavír**. Rondini znamenají v itaštině vlašťovky. Jsou to originální skladbičky bez taktového označení oplývající jasností, radostí, vtipem a živou rytmikou. „Že jedna vlašťovka nedělá jaro, to ví i vrabci a stalo se to příslovím. Tady ti tedy nabízím těchto osm vlašťoviček. Nech je lézat, a udělej to poctivě, ovládej klávesy rychlými prsty. Hle, už se blíží jaro plné zpěvu. Jaká radost.“ (volný překlad)

Ilija Zeljenka (1932–2007) patří k významným hudebním osobnostem 2. poloviny 20. století. Při studiu gymnázia se vzdělával ve hře na klavír u Rudolfa Macudziňského, ve skladbě u Jána Zimmera a na VŠMU u Jána Cikkerera. Brzy si vytvořil svůj osobitý kompoziční styl postavený zejména na zajímavém metroritmickém řešení, Kriticky reagoval na pozdní romantismus a českou hudební modernu. Byl průbojným skladatelským zjevem své generace. Od roku 1985 působil jako pedagog na VŠMU v Bratislavě.

Instruktivní sbírka **31 klavírných drobností pre deti** je současně souborem vtipných cvičení na různé typy techniky a celkové rozšiřování hudební představivosti. Zvláště je zajímavá skladatelova zaměřenost na rytmus, který se v některých číslech stále obměňuje a komplikuje. S oblibou používá jak polyrytmy, tak balkánské střídání triol a kvintol. Z hudebního hlediska čerpají skladbičky ze slovenských lidových písní – modální nápěvy, ale také z populární hudby a jazzu (V tančiarňi). Některá čísla mají pouze charakter etud s menší hudební invencí. Jde o celek velmi svěží a zajímavé současní tvorby.

Text bookletu: Jana Šmídová

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Bohuslav Martinů
Zdeněk Blažek
Klement Slavický
Jiří Vřešťál
Osvald Chlubna
Fryderyk Chopin

**Hrají: Johana Kolčavová, Michaela Svobodová, Robert Koubek,
Jan Šimandl**

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2014 v Nahrávacím studiu Divadla na Orli JAMU
Hudební a zvuková režie: Jaroslav Zouhar, Jan Košulič

2014

Bohuslav Martinů – Božánkovi a Soničce

1. Ráno na plovárně
2. Tatínkova písnička
3. Božánek v řece
4. Malý valčík pro Soničku

Zdeněk Blažek – Maličkosti I

5. Piseň
6. Taneček
7. Malý menuet
8. Polčinka
9. Furiant
10. Jarní
11. Horácký tanec
12. Podzimní
13. V dobrém rozmaru
14. Vzpomínka
15. Popěvek
16. Na rozloučenou

Klavír: Johana Kolčavová

Klement Slavický – Doma u klavíru

17. Dudácké pastorále
18. Pochodem
19. Ukolébavka
20. Ozvěna
21. Mateník pro Tomáška

Klement Slavický – Klavír a mládí

22. Preludium
23. Milanova ukolébavka
24. Toccatina
25. Česká
26. Moravská
27. Opuštěné ptáče
28. Zlý sen

29. Nesmělé jaro
30. Melancholický valčík
31. Balada

Klavír: Michaela Svobodová

Jiří Vřešťál – Tři etudy

32. Etuda na souhru rukou
33. Etuda přírazová
34. Etuda na sexty a opakované tóny

Jiří Vřešťál – Památník

35. Menuet
36. Pohádka
37. Lístek do památníku
38. Polka D dur
39. Polka G dur
40. Valse
41. Polka g moll

Klavír: Robert Koubek

Osvald Chlubna – Sonatina

42. Zahrej si vesele
43. Trochu se smutkem
44. Lehce hybně
45. Rázně a živě

Klavír: Johana Kolčavová

Fryderyk Chopin

46. Valčík
47. Lístek do památníku
48. Cantabile
49. Polonéza g moll
50. Polonéza B dur
51. Contredanse
52. Nocturno c moll
53. Nocturno cis moll

Klavír: Jan Šimandl

Dětské klavírní skladbičky **Bohuslava Martinů** (1890–1959) **Božánkovi a Soničce** vznikly v roce 1932. Martinů je věnoval dětem B. Šmída v Poličce. Tyto příležitostné čtyři miniatury v celkovém trvání asi tři minut nesou na titulní straně věnování: „Božánkovi a Soničce Šmídovým v upomínku na prázdniny v Potštejně věnuje Bohuslav Martinů, Polička.“ A na poslední notové stránce dovětek: „A až to dovedete hrát, tak Vám oběma napíšu něco těžšího.“

Zdeněk Blažek (1905–1988) žák Viléma Petrželky a Josefa Suka. Dlouholetý ředitel brněnské konzervatoře. Jeho tvorba vyrůstá z vokálního slohu a je pevně zakotvena v moravském regionu.

Cyklus dvanácti skladbiček **Maličkosti I** vznikl v roce 1972. Obsahuje pět tanečků například *Polčinka*, *Furiant*, *Menuet*, lyrické skladbičky *Jarní*, *Podzimní*, *Vzpomínání* i ukázkou dětské technické dovednosti *Na rozloučenou*. Všechny jsou invenčně bohaté, srozumitelné, oplývají zpěvností, rytmičností a jsou dětskému světu velmi blízké.

Klement Slavický (1910–1999) žák K. B. Jiráka a Josefa Suka (otec K. Slavického byl žákem L. Janáčka). V roce 1985 se Slavický vrací k instruktivní tvorbě a přináší dětem pět charakteristických skladbiček v cyklu **Doma u klavíru** – snadné skladby pro malé pianisty. Dětská hravost a skotačivost je vyjádřena v Pochodu a Mateniku pro Tomáška, jako dvouhlasý kánon se nese Ozvěna. Jímavou melodikou zaujme Ukolébavka psaná ve dvojhlasé faktuře.

Další cyklus **Klavír a mládí** z roku 1958 je vhodný pro vyspělejší žáky. Obsahuje deset programních kontrastních skladeb s příhodnými názvy. Netradiční dělení uvnitř taktů má Preludium, rytmicky jednotnou stylizaci Toccatina, Česká a Moravská – dvě skladby postavené do kontrastu, Česká – skotačivá polka, Moravská – zpěvná citová píseň s hloubkou výrazu. Další skladby rozvíjejí dětskou fantazii a představivost. Všechny skladby provází bezprostřední hudebnost, citovost, tanečnost i moravská zpěvnost.

Skladby **Jiřího Vřešťála (1930–1952)** vidáme nezdířka na repertoáru žáků ZUŠ. K dispozici není bohužel mnoho vydaných děl, i když mladý skladatel byl za svůj krátký život velmi činný a vytvořil více než 30 kompozic. Na popud Vřešťálovy profesorky E. Doležalové zkomponoval šest charakteristických studií. Z nich byla sestavena sbírka **Tři etudy**. První je Etuda na souhru rukou, která je velmi hravá a stále přechází do různých tónin. Druhá Etuda přírazová má podtitul *chut' ke hře* vzbuzující a je tanečního charakteru. Poslední je Etuda na sexty a opakované tóny. V jiných notových materiálech ji nacházíme pod názvem Sextová studie. Ta z hlediska technické náročnosti patří k nejtěžším.

Sbírka **Památník** obsahuje směsici různých skladeb od raných až po vrcholné. Sbírku otevírá Menuet pocházející ze sonáty ve starém slohu. Dílo je inspirováno skladbami W. A. Mozarta a tuto inspiraci cítíme v průběhu celého tance. Druhá skladba Pohádka je nejmladší a zřejmě i poslední dokončenou skladbou. Uvědomíme-li si, že byla napsána jen měsíc před smrtí, je možné, že nám nebude evokovat jen dětské vyprávění. Další kompozici je Lístek do památníku. Jedná se opět o mladší dílo, které je naplněno moderními harmoniemi. Polka D dur je společně s Polkou G dur ze stejného období a nezapře určitou inspiraci B. Smetanou. Následující Valse je ovlivněn valčíky B. Smetany. Zde se střídají lyrické části s částmi bouřlivějšími. Poslední skladbou Památníku je Polka g moll, která je naplněna mnoha rychlými pasážemi.

Osvald Chlubna (1893–1971) žák Janáčkův. Oddaně pečoval o odkaz svého učitele kompozičně (instrumentace nebo dokončení některých Janáčkových děl) a publicisticky (mnoho odborných studií a výuky Janáčkovy teorie). Chlubnova **Sonatina**, spíše romanticky laděná, se vymyká jeho modernímu stylu. Čtyři krátké, navzájem kontrastující věty, jsou melodicky svěží a radostné. Závěrečná čtvrtá věta se odlišuje od předchozích mnohem vyššími technickými požadavky na interpreta. Datace se nepodařila zjistit. Sonatina vyšla v roce 1937 již ve druhém vydání.

Slavný polský skladatel a klavírista **Fryderyk Chopin (1810–1849)** napsal kromě většiny hudebně a technicky náročných skladeb několik malých kusů, které mohou obstojně zahrát i žáci ZUŠ. Například melodický **Valčík a moll** s náznakem mazurkového rytmu podbarvený nostalgickými harmoniemi a rondovou formou nebo **Lístek do památníku** a **Cantabile** jakožto dvě miniatury s typickou chopinovskou lehkostí a poetikou. Tyto tři skladby jsou psány v nízké dynamice a vyžadují naprosto kultivovaný a citlivý projev. **Polonézy** pak dávají šanci k zářivějším a brilantnějším kreačím. Chopin je napsal ve svých sedmi letech a můžeme tedy vidět, jak dobrým pianistou byl v tak útlém věku. **Contredanse** je párový tanec v rondové formě. Zde se již projevuje Chopinovo vnímání polyfonie a delších melodických útvárů. Nokturna jsou však již díla vyzrálá. První **Nokturno c moll** plyne dlouhou melodií, jež je obohacována pasážovitými prvky a změnami nálad. Další **Nokturno cis moll** je jedna z nejpobulárnějších skladeb polského autora. Ve středním díle je shoda témat s druhým Chopinovým klavírním koncertem. Nokturno je však velmi smutné a rezignované.

Text bookletu: Kolčavová, Koubek, Svobodová, Šimandl

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Zdeněk Blažek
Martin Peerson
Georg Philipp Telemann
František Xaver Dušek
Josef Antonín Štěpán
František Xaver Brixl
Vladimir Ivanovič Rebikov

Hrají: Anna Trauškeová, Lenka Kurcová

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2015 v Nahrávacím studiu Divadla na Orlí JAMU
Hudební a zvuková režie: Jan Košulič

2015

Zdeněk Blažek – Maličkosti II

1. Ukolébavka panence
2. Taneček
3. Pasáčkova písnička
4. Říkadlo
5. Vzpomínka
6. Ve slováckém rytmu
7. Melodie
8. Honička
9. Stará píseň
10. Do skoku
11. Dobrou noc

Zdeněk Blažek – Maličkosti III

12. Popěvek na bílých klávesách
13. Popěvek na černých klávesách
14. Píseň posmutnělá
15. Veselý kánon
16. Echo
17. Nový den
18. Teskná vzpomínka
19. V jízdě
20. Idylka
21. Toccatina
22. Tiché usmíření

Klavír: Anna Trauškeová

23. **M. Peerson:** The Fall of the Leaf
24. **M. Peerson:** The Primerose
25. **G. Ph. Telemann:** Fantasia g moll
26. **F. X. Dušek:** Sonata in D – Allegro
27. **F. X. Dušek:** Sonata in D – Menuetto
28. **J. A. Štěpán:** Menuet Es dur op. 1
29. **F. X. Brix:** Sejkorka
30. **V. I. Rebikov:** Podzimní listí

Klavír: Lenka Kurcová

Zdeněk Blažek (1905–1988) skladatel, hudební teoretik a pedagog, studoval skladbu na brněnské konzervatoři u Viléma Petrželky a hudební vědu u Vladimíra Helferta na Masarykově univerzitě. Svá studia zakončil u Josefa Suka v Praze na mistrovské škole konzervatoře. Patřil mezi jeho poslední žáky. Blažkova tvorba je podobně jako u Janáčka ovlivněna moravským regionem. Jeho skladby jsou převážně poetické, lyrické, invenčně bohaté a harmonicky zajímavé. Ve své kompozici upřednostňoval menší skladebné formy. Příkladem jsou cykly instruktivních skladbiček pro děti.

Mezi tyto drobné útvary patří mimo jiné **Maličkosti II** z roku 1972 a **Maličkosti III** z roku 1980, které navazují na Maličkosti I z roku 1972. Každý sešit je složen z 11 drobných pestrých skladeb. V těchto cyklech můžeme najít jak zpěvné, tak poeticky ladění skladbičky (Ukolébavka panence, Vzpomínka, Melodie, Dobrou noc, Píseň posmutnělá, Echo), tak veselá, živá a groteskní dílka vhodná i jako přitažlivější a hudebně vděčnější náhrada etud (Říkadlo, Honička, Do skoku, Popěvek na černých klávesách, Veselý kánon). Skladbičky jsou zajímavé nejen rytmicky (objevují se zde poměrně časté změny metra, různé synkopy a vložené pomlky), ale i z hlediska harmonicko-melodického (v dílkách jsou užity různé modální stupnice). U posledních skladeb ze 3. sešitu se setkáme i s Blažkovými typickými alteracemi (například v Idylce) a bohatou polyfonií (ve většině z nich nalezneme druhý i třetí nezávislý hlas). Mnohé jsou psány ve formě kánonu, což je patrné zvláště u 3. sešitu. Maličkosti II obsahují kratší skladbičky do jedné stránky, které jsou vhodné i pro mladší žáky ZUŠ. Ve 3. sešitě už nalezneme i delší technicky a výrazově náročnější skladby vhodné pro absolventy I. cyklu ZUŠ (V jždě, Toccatina).

Martin Peerson (okolo 1572–1651) anglický skladatel, varhaník a virginalista. Komponoval duchovní i světskou hudbu. V rukopisném prameni ve Fitzwilliam Virginal Book (z let 1564–1625) se dochovaly pouze čtyři jeho klávesové skladby.

Mezi nimi je **The Primerose – Prvosenka** jásavě opěvující jaro a **The Fall of the Leafe – Padající list**, který přináší intimnější autorovo líčení podzimní nálady. Obě skladby jsou zpracovány variační technikou s typicky formálním schématem AA¹BB¹. Jsou psány s velkou fantazií. Jejich hudební poezie je v nahrávce podpořena využitím zvukových možností moderního nástroje.

Georg Philipp Telemann (1681–1797) německý představitel pozdně barokní hudby. Autodidakt, generační druh a přítel J.S. Bacha a G. F. Händela, který byl za svého života oceňován více než J. S. Bach. Působil v různých sídelních městech Německa, než zakotvil v Hamburku, kde se stal kantorem a ředitelem pěti hlavních kostelů. Telemannův skladatelský odkaz je obrovský. Zahnuje více než 3000 skladeb všech hudebních druhů a žánrů.

Svoji všestrannost dokázal mimo sonát a koncertů ve fantaziích „Fantasies pour le clavessin, 3 Douzaines“, ve kterých spojil francouzský galantní styl se stylem italského koncertu. Na základech koncertantního principu lze pojmát jeho **Vivace z Fantazie g moll** navíc doplněné malou kadencí.

František Xaver Dušek (1731–1799) přítel Mozarta, patřil k předním osobnostem hudební Prahy. Vynikající cembalista a klavírista, který systematicky uplatňoval nový typ nástroje – kladívkový klavír. Úspěšný pedagog, považovaný za zakladatele první české klavírní školy, byl i neméně zdatným skladatelem zvláště v klavírní a komorní tvorbě. Jeho skladatelská činnost je úzce spojena s pedagogickou, a proto mnoho jeho skladeb má instruktivně didaktické zaměření. **Sonata in D** je výjimečně dvouvětá. Má přehlednou stavební strukturu, zaujme výrazným kontrastem témat a náznaky české melodiky. Druhá věta **Menuetto** je na nahrávce obohacena ornamentikou.

Osobnost a tvorba českého skladatele **Josefa Antonína Štěpána (1726–1797)** je poměrně málo známá. Avšak ve Vídni, kde od svých patnácti let studoval a nadále působil, se stal oblíbeným klavíristou, skladatelem a pedagogem. Dosáhl funkce dvorního učitele klavíru (učil i děti Marie Terezie). Převážná část jeho bohaté skladatelské činnosti je určena klavíru (cembalu). Pro své žáky psal skladby, které jsou limitovány jejich hudební a technickou vyspělostí a mají hudebně výchovné určení. K osobitému pojetí dochází Štěpán u menuetů, kde přenáší těžší skladby do tria.

Menuet Es dur, op. 1 je galantní, téměř rokokově hravý s kontrastním mollovým Triem, které přináší až dramatický výraz.

František Xaver Brixi (1732–1771) kapelník chrámu sv. Víta v Praze zanechal velmi rozsáhlé dílo s převahou duchovní hudby nad kompozicemi světskými. Patřil k nejhranějším autorům nejen doma, ale i v cizině. Cembalu se věnoval spíše příležitostně (několik koncertů, partita a drobné skladby). Malým hudebním skvostem je skladbička, které dal autor název „**Sejkorka**“. Má radostnou melodickou invenci a půvabu a svěžesti ji navíc dodává bohatá složka metroritmická. Tento žánrový obrázek má pravděpodobně dvě prvenství: první ptačí motiv a první český programní název v české sólové cembalové literatuře.

Vladimír Ivanovič Rebikov (1866–1920) byl ruský pozdně romantický skladatel, pedagog a pianista. Studoval v Moskvě, koncertoval v Rusku a mnoha evropských městech nejčastěji se svými vlastními skladbami. Asi dva roky pobýval i v Praze. Jeho rané skladby nesou ještě rysy P. I. Čajkovského, ale záhy ve své tvorbě uplatňuje impresionistické výrazové prvky (kvartové a kvintové paralely, celotónové postupy a podobně). Vytváří zvláštní umělecký druh programní hudby – melomimiku. Pozoruhodný je jeho hudební odkaz dětem. Skladba **Podzimní listí** je ukázkou jedné z lyrických miniatur, ve které je patrný vliv P. I. Čajkovského.

Text bookletu: Anna Traušeová, Lenka Kurcová

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Paul Hindemith

Hraje: Lucie Kubátová

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2016 v Nahrávacím studiu Divadla na Orlí JAMU
Hudební a zvuková režie: Jan Košulič

2016

Paul Hindemith – Wir bauen eine Stadt. Klavierstücke für Kinder (1931)

1. Marsch
2. Lied: Wir bauen eine neue Stadt
3. Musikstück: Man zeigt neu ankommenden Leuten die Stadt
4. Lied: Ich bin ein Schaffner
5. Man spielt „Besuch“
6. Die Diebe kommen in der Nacht

Paul Hindemith – Kleine Klaviermusik. Leichte Fünfstücke (1929)

7. Mäßig schnell
8. Ruhig bewegt
9. Munter. Schnelle Viertel
10. Lebhaft, sehr markiert
11. Schnell. Ganze Takte
12. Gemächlich
13. Schnell und wild
14. Mäßig schnell
15. Langsam, ruhig schreitend
16. Munter, ziemlich lebhaft
17. Mäßig schnell
18. Bewegt

Klavír: Lucie Kubátová

Paul Hindemith (1895–1963) si už na začátku své velmi úspěšné skladatelské dráhy uvědomil důležitost hudební výchovy v nejširším slova smyslu. Vložil také nemalou část svých tvůrčích sil do komponování pro amatérské a mládežnické soubory a sbory. Snažil se, aby i na těchto úrovních se široké vrstvy začínajících hudebníků mohli setkávat s moderními hudebními projevy a kultivovat svoje hudební cítění.

Hra pro dětské hlasy a nástroje **Wir bauen eine Stadt (Stavíme město)** byla vytvořena za spolupráce s berlínským spisovatelem Robertem Seitzem. Premiéru měla 21. června 1930 na festivalu Nové hudby v Berlíně a byla interpretována dětmi ve věku 8-12 let. Sám skladatel v předmluvě k partitūře říká: „Hra pro děti – to znamená, že toto dílo bylo více zamýšleno jako lekce a cvičení pro děti samotné než pro zábavu dospělých diváků.“ Hindemithova scénická školská hra pro děti je rozdělena do několika oddílů propojených mluveným slovem. Střídá se tu jednohlasý sbor, lehká sóla, orchestrální část a mluvené slovo. Šest skladeb z tohoto díla přepsal Hindemith do klavírní verze. V roce 1931 vyšly pod názvem **Wir bauen eine Stadt. Klavierstücke für Kinder**.

Sbírka Kleine Klaviermusik vznikla v roce 1929 v období kdy Hindemith učil na berlínské Hochschule für Musik. Její podtitul „**Leichte Fünfstücke**“ napovídá, že se bude jednat o krátké skladbičky v pětiprstové poloze. Ty však nejsou zdaleka tak snadné ba naopak – vyžadují zvládnutí hned několika technických problémů, zejména polyfonie (samostatné vedení a artikulace hlasů), polyrytmie. Vyskytují se zde nepravidelné takty. Důležitá je výstižnost charakterů těchto krátkých kusů a nemalý důraz je zde kladen i na tvorbu tónů.

Text bookletu: Lucie Kubátová

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Josef Blatný
Jan Hanuš
Bohuslav Martinů
Aram Chačaturjan

Hraje: Eva Palčisková, Dominik Gál, Pavla Marková

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2017 v Nahrávacím studiu Divadla na Orli JAMU

2017

Josef Blatný – Instruktivní skladbičky II

1. Preludium
2. Píseň
3. V dobré náladě
4. Andante
5. Scherzino
6. Taneček
7. Selanka
8. Lístek do památníku
9. Menuet
10. Ukolébavka
11. Allegro burlesco

Klavír: Eva Palčisková

Jan Hanuš – Vteřiny v přírodě op. 18

12. Brouček se houpá
13. Kmotr ježek
14. Myšky
15. Co je to?
16. Cvrček muzikant
17. Les
18. Pan kohout
19. Motýl
20. Vrabčí beseda
21. Pochod pilných mravenečků

Bohuslav Martinů – Čtvrtky a osminky

22. Moderato
23. Poco allegro
24. Andante
25. Allegretto

Klavír: Dominik Gál

Aram Chačaturjan – Dětské album

26. Andantino
27. Dnes nepůjdeme na procházku!
28. Ljado je nemocný
29. Narozeniny
30. Etuda
31. Hudební obraz
32. Invence
33. Fuga
34. Jezdecká
35. V národním tónu

Klavír: Pavla Marková

Josef Blatný (1891–1980) významný varhaník a skladatel (žák L. Janáčka) působil na brněnské konzervatoři a JAMU. Zastával také post prvního českého ředitele kůru a varhaníka v kostele sv. Jakuba v Brně. Z pedagogického hlediska je Blatný významný tím, že se jako jeden z prvních skladatelů v první polovině 20. století dlouhodobě a systematicky věnoval instruktivní tvorbě. Z jeho početných skladeb dosáhly největšího úspěchu progresivně řazené tři sešity **Instruktivních skladeb** z roku 1920-23.

Instruktivní skladby II obsahují 11 skladbiček, které jsou svojí hudebně-interpretací a technickou zaměřeností pro děti vyšších ročníků ZUŠ. Jednotlivé skladby přináší různorodost a pestrost charakterů a vyžadují detailní drobnokresbu a propracovanost. Ve sbírce najdeme prvky tanečního charakteru *Piseň, Scherzino, Taneček, Menuet*, radostně-energického charakteru *Preludium, V dobré náladě, Allegro burlesco*, ale i lyricko-romantického *Piseň, Andante, Selanka*.

Jan Hanuš (1915–2004) žák O. Jeremiáše v kompozici a P. Dědečka v oboru dirigování. Po studiu pracoval ve významném pražském hudebním nakladatelství svého dědečka F. A. Urbánka (zal. 1871, původní nakladatel Smetany, Dvořáka, Fibicha a dalších). Jan Hanuš se stal výraznou a velmi činnou osobností pražského hudebního života. Jeho kompoziční tvorba je velmi bohatá a rozsáhlá, obsahuje asi 122 opusů a mnoho skladeb bez opusového označení. Věnuje se také systematicky instruktivní tvorbě, a to nejen klavírní. V těchto skladbičkách se jeho rukopis vyznačuje jednoduchostí ve vyjadřování hudebních nálad a dobrou nástrojovou stylizací.

Cykklus **Vteřiny v přírodě** otvírá malým klavíristům svět hudby. Dětskou představivost a fantazii pomáhají rozvíjet i krásné ilustrace Marie Želibské a básnické texty Kamila Bednáře.

Bohuslav Martinů (1890–1959). V roce 2011 byl v Moravském zemském muzeu v Brně nalezen opis klavírních skladeb, které mohly pocházet od B. Martinů. Podrobným studiem se zjistilo, že se opravdu jedná o jeho skladby. Konkrétně o cyklus „**Čtvrtky a osminky**“ H 257 z roku 1937. Podle zachované korespondence psal Martinů tyto skladby na objednávku pro vydavatelství Melantrich, které nakonec skladby nevydalo a rukopis ztratilo. Tento znovunalezený cyklus byl vydán v roce 2016 ve vydavatelství Bärenreiter Praha. Nese název „**Čtvrtky a osminky**“ s podtitulem „Instruktivní cvičení se střídavými takty“ (těžší stupeň). Cyklus se skládá ze 4 částí ve kterých Martinů využívá jako nejmenší rytmickou hodnotu osminové noty, které bohatě střídá se čtvrt'ovými a výjimečně s půlovými hodnotami. Pro jednotlivé skladby je charakteristická polyrytmika a neustále se střídající metrum.

Aram Iljič Chačaturjan (1903–1978) skladatel arménského původu, byl rovněž dirigentem a klavíristou. Široké hudební veřejnosti je znám především svými balety Gajané a Spartakus. V klavírním světě má své nezaměnitelné místo jeho Koncert pro klavír a orchestr Des dur, Toccata a na poli instruktivní literatury **Album pro mládež**. Skládá se ze dvou dílů různých obtížností, řazených od skladeb lehčích po ty náročnější.

První díl, který je předmětem této nahrávky, je velmi různorodý a bohatý, určený především žákům 1. stupně ZUŠ. Melodika silně zbarvená arménským a východním koloritem spolu s rytmickými zvláštnostmi působí jako jednotící prvek celého alba. Seznámení se s touto problematikou může být pro žáka klavírní hry velmi zajímavým obohacením. Příležitě volené programní názvy částí podněcují fantazii a barevnost klavírní hry.

Text bookletu: Gál, Palčíšková, Marková

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Alexandr Grečaninov

Ivana Loudová

Eugen Suchoň

Janina Garšcia

Ján Zimmer

Ilja Zeljenka

Jan Novák

Petr Řezníček

**Hraje: Olga Punko, Marián Kubačka, Andrea Berešová,
Daniel Jun**

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2018 v Nahrávacím studiu Divadla na Orlí JAMU

2018

Alexandr Grečaninov – Dědečkovo album op. 119

1. Milovaná maminko!
2. Stará romance
3. Šprýmař
4. Na louce
5. Ruský tanec
6. Malý valčík
7. Smutná pohádka
8. Tanec motýlka
9. Chůvina pohádka
10. Poход
11. Nemocný kocourek
12. Na procházce
13. Na houpačce
14. Malá balada
15. Šťastné setkání
16. Návrat domů
17. Prázdniny

Ivana Loudová – Pohádky na dobrou noc

18. Medvídek ušáček
19. Zatoulaná ovečka
20. Broučci
21. O pejskovi a kočičce
22. Bob a Bobek
23. Hloupý Honza na cestách
24. Šípková Růženka
25. Vodníci
26. Loupežníci
27. Chytrá zvířátka
28. Loupežníci a chytrá zvířátka (čtyřručně)

Klavír: Olga Punko

Eugen Suchoň – Keď sa vlci zišli

29. Keď sa vlci zišli
30. Hlboký jarčok
31. Žiaľ
32. Husičky popolavé

Janina Garšcia – Sonatina op. 4 č. 1

33. Moderato
34. Comodo
35. Allegro con moto

Janina Garšcia – Sonatina op. 4 č. 2

36. Allegro
37. Andantino
38. Allegro vivace

Klavír: Andrea Berešová

Ján Zimmer – Obrázková knižka op. 13

39. Na prechádzke
40. Tanec bábiky
41. Koníček
42. Medveď
43. Bábika plače
44. Gašparko
45. Do školy
46. Pesnička
47. Obrázková knižka
48. Poход cinových vojačkov

Iľja Zeljenka – Šesť detských skladbičiek

49. Spevne
50. Hravo
51. Naliehavo
52. Energicky
53. Spevne
54. L'ahko, plynule

Klavír: Marián Kubačka

Jan Novák – 6 malých fug pro pět prstů

- 55. I
- 56. II
- 57. III
- 58. IV
- 59. V
- 60. VI

Petr Řezníček – Čtyři přednesové skladbičky

- 61. Medvědí tanec
- 62. Melodie
- 63. Polka
- 64. Toccatina

Klavír: Daniel Jun

Alexandr Grečaninov (1864–1956) významný ruský skladatel. Studoval na moskevské konzervatoři pod vedením V. Safonova, S. Tanějeva a A. Arenského. Svoji tvorbou pro děti přispěl k rozvoji instruktivní literatury v Rusku. V cyklu **Dědečkovo album op. 119**, který obsahuje 17 kontrastních miniatur, se setkáváme s obrazy blízkých lidí, jenž obklopují dítě (Milovaná maminko, Chůvino vyprávění), scénkami z dětských her (Na houpačce, Na procházce, Pochod), nebo obrazy z přírody (Na louce, Tanec motýlka).

Ivana Loudová (1941–2017) získala za svoji tvorbu a přínos v oblasti hudby mnohá významná ocenění. Studovala skladbu na hudební fakultě AMU u Emila Hlobila a v umělecké aspiranturě u Miloslava Kabeláče. Díky stipendiu francouzské vlády v roce 1971 studovala v Paříži u Oliviera Messiaena.

Cykklus **Pohádky** je soubor originálních a jednoduchých skladbiček pro mladé klavíristy. Záměrem autorky bylo vytvoření instruktivní personifikace deseti pohádkových příběhů, které jsou u nás obecně hojně rozšířené. Zajímavým ozvláštňením cyklu je možnost hrát poslední dvě skladby (Loupežníci a Chytrá zvířátka) současně čtyřručně.

Eugen Suchoň (1908–1993) žák Vítězslava Nováka je jednou z vedoucích osobností generace, která vytvořila základy moderní slovenské hudby. Ve své tvorbě zvláště v oblasti kompoziční techniky a harmonie se propracoval k vysoké osobité stylizaci. Významným Suchoňovým dílem jsou **Obrázky ze Slovenska**, na kterých pracoval v letech 1954-56. Obsahují 6 cyklů: Malička som, Keď sa vlci zišli, Preletěl sokol, Sonatina, Horalská suita, Sonáta rustica. Jsou seřazeny progresivně od nejnižšího stupně po nejvyšší. Ve skladbách používá melodie slovenských lidových písní, které zpracovává různými kompozičními technikami.

Cykklus **Keď sa vlci zišli** obsahuje 4 skladby. První s názvem Keď sa vlci zišli je zkomponována v malé písňové formě s opakováním ve variacích. Druhá Hlboký jarčok už obsahuje bohatší fakturu a vedení dvou hlasů v pravé ruce, což může dítěti sloužit jako příprava k polyfonní hře. V pořadí třetí skladbička s názvem Žiaľ je napsaná v pomalém tempu Lento, zde se nachází mnoho intervalových a akordových spojů v legatu. Cyklus Suchoň uzavírá rychlou a energickou skladbičkou Husičky popolavé.

Janina Garścía (1920–2004) polská skladatelka a pedagožka. Svůj životní zájem našla v pedagogické práci. Nejrozsáhlejší část své tvorby věnovala výhradně dětem. Skladby mají pedagogicko-didaktické zaměření. Autorka vychází z hluboké znalosti dětské psychiky, rozvíjí dětskou fantazii, harmonické chápání a přináší nové pohledy na pedagogický proces, na jehož počátku je vždy zvuková představitost. **Sonáty op. 4** psané v neoklasickém slohu vznikly v roce 1945. Jsou minimálního rozsahem, mají jasnou srozumitelnou formu. Jsou svěží, nápadité a radostně hravé.

Ján Zimmer (1926–1993) pochází ze Slovenska z Ružomberoku. Vystudoval konzervatoř v Bratislavě a ve studiu kompozice pokračoval na akademii v Budapešti a v Salzburku. Jako pedagog hudební teorie a klavírní hry působil v Bratislavě. Od roku 1952 se zabýval pouze komponováním. Ve skladatelově tvorbě

má dominantní postavení klavír, důkazem je nemalý počet skladeb pro tento nástroj.

Instruktivní sbírka **Desať dětských skladbiček v Obrázkové knížce op. 13** dokumentuje autorovu schopnost vcítit se do světa dětí. Zimmerova hudba je invenční a myšlenkově bohatá, leč společenské a politické vlivy mu neponechaly dostatek tvořivé svobody.

Ilija Zeljenka (1932–2007) vystudoval kompozici na VŠMU v Bratislavě u Jána Cikkera. Působil jako dramaturg Slovenské filharmonie a Československého rozhlasu. Kompozičně vycházel z klasiků evropské moderny, dopracoval se však i k osobitým harmonickým a metroritmickým řešením, Intenzivně se zabýval také filmovou hudbou, s čím souvisí i jeho elektroakustické snahy, první na Slovensku.

Cykklus **Šest dětských skladbiček** z roku 1994 dokumentuje zralost kompozice a bohatou koncentraci nápadů na poměrně malé ploše. Navzdory relativně jednoduché faktuře se jedná o skladby vyžadující jasnou interpretační představu a mnohdy i pokročilé polyfonní citění.

Jan Novák (8.4.1921 Nová Říše – 17.11.1984 Nový Ulm v Německu) významný český hudební skladatel a klavírista. Část svého života prožil v Brně, další část z politických důvodů v exilu. Studoval mimo jiné u A. Coplanda a B. Martinů. Právě vliv Martinů je v Novákově díle velmi patrný. Vedle toho však u něj můžeme pozorovat i řadu dalších hudebních stylů v rámci specifické hudební řeči skladatele, z níž prýští láska k životu i smysl pro humor.

6 malých fug pro pět prstů je drobný cyklus, který šestinásobně dokonale ukazuje stavbu fugy v dnes dobře přístupné hudební řeči 20. století. Jak vyplývá z názvu, skladby jsou psány „v pětiprstové“ poloze. I díky tomu je možné se snadno zaměřit na důkladné zaposlouchání se do obou hlasů všech oněch dvouhlasých skladbiček. Mají vesměs velmi živý charakter, jsou zajímavé po rytmické stránce. Přes relativní vzájemnou podobnost disponuje každá z šesti fug svým vlastním temperamentem.

Petr Řezníček (18. 2. 1938 Hradec Králové – 21. 1. 2019 Brno) studoval skladbu, dirigování a klavír na brněnské konzervatoři. Ve studiu kompozice pokračoval dále na HF JAMU. Působil v Českém rozhlase, věnoval se také sbormistrovství. Je úspěšným skladatelem vokálního i instrumentálního zaměření.

Čtyři přednesové skladbičky pro klavír ztvárňují čtyři bohatě různorodé charaktery, které spolu vzájemně kontrastují a tvoří při tom kompaktní celek. Úvodní Medvědí tanec díky svému programnímu názvu jasně vystihuje poněkud nemotorný akcent této miniaturní. Následující Melodie zaujme jednoduchou, krásnou, poněkud melancholickou melodikou a prosvětlenou střední částí. Třetí část, v kontextu tohoto cyklu poněkud náročnější Polka, je žertovným zpracováním tradičního českého tance, s občasnými až trucovitě znějícími disonancemi a změnami metra. Závěrečná Toccatina pak strhuje výraznou rytmičností s příměsí až jazzově znějících synkop.

Text bookletu: Punko, Kubačka, Berešová, Jun

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Václav Jan Tomášek
František Schäfer
Ján Cikker
Aram Chačaturjan

Hraje: Pavel Zemen, Lucie Pokorná, Filip Synek

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2019 v Nahrávacím studiu Divadla na Orli JAMU

2019

Václav Jan Tomášek – Eklogy op. 83

1. Gajo sempre l'istesso tempo
2. Ténero
3. Giochevole
4. Serioso
5. Scherzevole
6. Risoluto

Klavír: Pavel Zemen

František Schöfer – Romantika op. 12

7. Romance
8. Humoreska
9. Gondoliera
10. Valčík

Ján Cikker – Čo mi deti rozprávali

11. Prosím si rozprávku...
12. Chyť ma!
13. Prečo padá sneh?
14. Čo je les?
15. Tancuj so mnou...
16. Prečo plačeš?
17. Kam uteká potôčik?
18. Čo je v tom opustenom hrade?
19. Tam je mátoha...
20. Videli sme srnku...
21. Vlák ide!
22. Prečo je nebo belasé?
23. Vypustil som motýlika...
24. Musí každý umrieť?
25. Boli sme v cirkuse...

Klavír: Lucie Pokorná

Aram Chačaturjan – Dětské album II

26. Skákání přes švihadlo
27. Pohádka na dobrou noc
28. Východní tanec
29. Malý leopard na houpačce
30. Hra na tamburínu
31. Dvě štěbetající tety se hádaly
32. Smuteční pochod
33. Rytmická gymnastika
34. Fuga
35. Toccata

Klavír: Filip Synek

Václav Jan Křtitel Tomášek (1774–1850) český hudební skladatel a pedagog v době národního obrození. Byl převážně samoukem, stýkal se s osobnostmi klasicismu, jako byli Haydn, Beethoven či německý literát J. W. Goethe. O Tomáškově se hovoří jako o přímém předchůdci Bedřicha Smetany. Jeho dílo čítá mnoho opusů, především hudby klavírní a vokálně instrumentální. Mezi jeho nejvýznamnější kompozice patří Rapsodie, Eklogy, Dithyramby a podobně.

6 eklog op. 83 je součástí tohoto CD. Charakter těchto šesti krátkých a malebných skladeb vyjádřil skladatel podtitulem Danses pastorales – Pastýřské tance.

František Schäfer (1905–1966) již v době gymnaziálních studií byl mimořádným posluchačem brněnské konzervatoře, kde se vzdělával ve hře na violoncello. Klavírní hru studoval u L. Tučkové, zachránkyňe Janáčkovy sonáty I.X. 1905. Po maturitě na gymnáziu studoval klavír a skladbu u Jaroslava Kvapila a posléze Mistrovskou školu v Praze u Viléma Kurze. Celý svůj život se věnoval pedagogické činnosti na brněnské konzervatoři. V letech 1946–49 učil rovněž na JAMU, ale z politických důvodů musel toto místo opustit. Teprve v roce 1958 se na akademii mohl vrátit. Během svého působení na obou školách vychoval řadu významných pianistů. Jako skladatel se věnoval zvláště klavírní tvorbě, často skladbám s pedagogickým zaměřením.

Romantika op. 12 obsahuje vzájemně kontrastní skladby v malé formě písňové nebo rondové. V celkovém projevu vychází z romantické hudby. Zajímavý je Valčík, ve kterém levá ruka přináší doprovod typický pro valčík, ale pravá ruka tvrdošijně váže sled čtvrtových not po dvou i přes taktové čáry.

Ján Cikker (1911–1989) hudební studia zahájil na Pražské konzervatoři, a to hned v několika oborech – skladba (J. Křička), dirigování (P. Dědeček), varhany (B. A. Wiedermann) a klavír (R. Kurzová). Pokračoval na Hochschule für Musik ve Vídni a poté zakotvil na Mistrovské škole v Praze u Vítězslava Nováka. Po studiích působil jako profesor hudební teorie na bratislavské konzervatoři a později vyučoval skladbu na VŠMU. Spolu s Eugenem Suchoňem je považován za zakladatele moderní slovenské hudby.

V cyklu **Čo mi deti rozprávali** s podtitulem **Klavírné akvarely** skladatel „hledal vhodné hudební odpovědi na zvědavé dětské otázky“. Na malém prostoru hudebně ztvárňuje obsah daných témat a přibližuje je dětskému vnímání. Skladbičky jsou svěží, radostné, hudebně pestré se smělejšími harmonickými postupy a bohatou rytmičností. Rozvíjí dětskou představivost.

Aram Chačaturjan (1903–1978) bývá řazen vedle Prokofjeva a Šostakoviče k vrcholným zjevům sovětské hudby. Proslavil se zejména svými balety Gajane (1942) a Spartakus (1954), které obsahují pestré, strhující, národní tance lezginka, hopak či světoznámý Šavlový tanec. Jeho tvorba žije lidovou kulturou zakavkazských národů, jejíž vlivy se prolínají s ruskou a evropskou hudební tradicí. Hudební jazyk oplývá exoticky zbarvenou melodií, připomínající zvuk arménských lidových nástrojů (např. arménský duduk) a temperamentní rytmičností.

Druhý sešit **Alba pro mládež** byl zkomponován roku 1964, o 38 let později než sešit první. Podobně jako první sešit obsahuje 10 skladbiček, z nichž poslední je Fuga. Většinou však skladby nesou programní název a chronologicky nabývají na obtížnosti i na závažnosti námětu.

Text bookletu: Zemen, Pokorná, Synek

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Sergej Eduardovič Bortkiewicz
Eduard Douša
Juraj Hatrík

Hraje: Barbora Zonová, Petr Zapletal, Iveta Lederová

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2020 v Nahrávacím studiu Divadla na Orlí JAMU

2020

Sergej Eduardovič Bortkiewicz – Malý poutník op. 21

1. Příprava na cestu
2. Na saních
3. Sbohem
4. Odjezd vlaku
5. Přes step
6. V Polsku
7. Malý cikán
8. Na Dunaji
9. Hrozivá propast (Alpy)
10. Benátky (Gondoliéra)
11. Řím
12. Neapol (Lid. píseň)
13. Francie (Lid. píseň)
14. Španělsko (Serenáda)
15. Anglie (Skotský tanec)
16. Staré Německo
17. Norsko
18. Návrat do vlasti

Klavír: Barbora Zonová

Eduard Douša - Studie I.

19. Solenne
20. Vivo
21. Andante (misterioso)
22. Quasi waltz
23. Vivo
24. Quasi marcia
25. Andante
26. Popěvek. Leggiero
27. (bez názvu)
28. Lento. Presto

Eduard Douša - Studie II.

29. Solenne
30. Con moto, poco grave

31. Sostenuto
32. Vivo
33. Espressivo
34. Allegretto, poco grave
35. Presto
36. Largo
37. Vivo
38. Preludium a invence

Klavír: Petr Zapletal

Juraj Hatrík – Klíčenie semienok

Trojlistok pre babku Katku

39. Banánik, banánik... (Miškova riekanka)
40. Zamyslená okaňa – tá tajomstvom zaváňa...
41. Ja som Lenka – pekná, tenká...

42. Túžba po domove (Tuanova pieseň)

Gioco piccolo (malé variácie na tému Johna Dowlanda)

43. Téma
44. Air
45. Menuetto
46. Bourée
47. Fughetta a 3 Voci

Štyri intermezzá

48. Krokodíl a rieka Nil
49. Motýlik Eliška
50. Hry pod veľkým slnkom
51. Motýl'

Klavír: Iveta Lederová

Sergej Eduardovič Bortkiewicz (1877–1952) skladatel ukrajinského původu, Narodil se v Charkově. V průběhu života však vystřídal mnoho působišť a kvůli dvěma světovým válkám byl jeho osud předurčen k neustálé emigraci. Převážně působil v Berlíně a ve Vídni, kde se věnoval koncertní, skladatelské a pedagogické činnosti. Bortkiewicz byl vynikajícím klavíristou, proto převážnou část své tvorby věnoval právě klavíru. Všechny jeho práce se vyznačují individuálními vlastnostmi formy, melodickým bohatstvím a harmonickou pestrostí. Objevují se i motivy charakteristické pro ruský a ukrajinský folklor a v některých dílech je zřejmá inspirace literárními díly. Hudebně navazuje na ruské a německé skladatele romantické éry. Skladby z jeho posledních let jsou obklopeny hlubokou nostalgií, toužící po minulosti. Ačkoliv byl současníkem skladatelů 2. vídeňské školy, nikdy nekomponoval v duchu atonality a držel se zásadně romantických prostředků. Je označován za „ruského Griega“. Nejen proto, že mistrně zvládal skladby větších forem, ale základem jeho tvorby jsou menší skladby, tzv. charakteristické kusy.

Instruktivní sbírka **Der kleine Wanderer (Malý poutník) op. 21** pochází z roku 1922. Obsahuje 18 krásných a vtipných miniatur. Skladatel sděluje dojmy z cestování po Evropě, ale zároveň vzpomíná i na scény ze svého dětství. Kompozičně zde vychází z odkazu instruktivních skladeb Roberta Schumanna a Petra Iljiče Čajkovského. V Malém poutníkovi se klavírista setká s charakteristickými prvky hudby nejrůznějších zemí a kultur, seznámí se s různorodou stylizací doprovodu, nejčastěji s tou taneční. Ačkoliv jsou skladby po výrazové i technické stránce jednoduché, místy se může objevit například skrytá polyfonie. Všechny části mají programní názvy, které rozvíjí hudební a zvukovou představivost.

Eduard Douša hudební skladatel, muzikolog a pedagog. Narodil se v roce 1951 v Praze, kde žije a působí dodnes. Douša vystudoval skladbu na pražské AMU a po absolvování oboru pokračoval na téže škole postgraduálním studiem hudební teorie. V roce 1974 absolvoval studijní pobyt na Accademic Chigiana v Itálii. V letech 1976-86 působil jako pedagog hudební teorie na Deylově konzervatoři v Praze a mezi léty 1992-95 na Ježkově konzervatoři. Od roku 1995 učí na pražské konzervatoři, kde kromě hudební teorie vyučuje též skladbu. Mimo hudební školy působí také na Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, kde v roce 2002 obhájil disertační práci na téma Tvorba pro děti a mládež českých autorů v letech 1945-95. Docentem v oboru hudební teorie a pedagogiky byl v roce 2006 jmenován na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Jeho žánrově pestrá skladatelská tvorba zasahuje do hudby komorní, orchestrální i populární a užité (mimo jiné 140 scénických skladeb pro rozhlas, sletová hudba, hudba k dokumentárním filmům). Věnuje se výrazně také instruktivní tvorbě pro děti. V roce 2012 založil se svou ženou klavíristkou a pedagožkou hudební vydavatelství Musica gioia, které se zaměřuje na vydávání především soudobé hudebně pedagogické literatury.

Klavírní cykly **Studie I** a **Studie II**. obsahují po deseti instruktivních přednesových skladbách, různorodých po hudební i technické stránce. První cyklus svojí obtížností cílí zejména na první stupeň ZUŠ, druhý cyklus potom mohou využít i první ročníky konzervatoří. V obou cyklech se ale žáci mohou těšit na rozmanitý průřez hudebními žánry od raným barokem inspirované polyfonie po efektní moderní skladby s nádechem jazzu a rocku.

Juraj Hatrík (1941–2021) slovenský hudební skladatel a pedagog. Jeho sbírka **Klíčenie semienok** pro klavír obsahuje několik drobných cyklů a samostatných skladeb, které vznikaly v průběhu několika let bez koncepčního záměru. Pestrý hudební materiál různé náročnosti (první cyklus ZUŠ) navzájem zdánlivě nesouvisí. Každá miniatura je ovšem utvořena z krátkého motivu, jež je základním „semínkem“ pro jeho klíčení, růst, košacení. Sbíрка obsahuje zajímavé úpravy lidových písní, barokní suitu na téma Johna Dowlanda, dvě stylizace oblíbené skladbičky Pro Elišku, příběhy o krokodýlovi či motýlech. Sbíрка je studnicí líbivých melodií, neotřelých harmonických postupů, rytmických ozvláštňení i polyfonie.

Text bookletu: Zonová, Zapletal, Lederová

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Petr Fiala
Jiří Matys
Iris Széghyová
Pavol Krška
Jean Sibelius
Milan Harašta
Václav Kaprál

**Hraje: Bohuslava Jelínková, Magdalena Hrudová,
Marie Jakobová, Vendula Galdová**

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2021 v Nahrávacím studiu Divadla na Orlí JAMU
Hudební a zvuková režie: Jana Jelínková

2021

Petr Fiala – Dětem

1. V dešti
2. Smutná pohádka
3. Pochod
4. Píseň
5. V zamyšlení
6. Žertem
7. Vzpomínka
8. Jedem na výlet

Jiří Matys – Bohunce

9. Vesele
10. Mírně rychle
11. Živě – vesele
12. Volněji
13. Živě

Klavír: Bohuslava Jelínková

Iris Széghyová – Pôjdeme do Zoo

14. Prichádza k nám smka
15. Hrošia serenáda
16. Opičky šibalky
17. Prečo je dnes lev taký smutný?
18. Valčík malej labutej slečny
19. Uspávanka pre sloníča
20. Nezbedný kolibrík

Klavír: Magdaléna Hrudová

Pavol Krška – Skladbičky pre klavír

21. Andante
22. Allegretto
23. Allegretto
24. Moderato
25. Moderato
26. Moderato
27. Allegretto

28. Allegretto
29. Moderato
30. Moderato
31. Lento
32. Moderato
33. Andante
34. Allegretto
35. Allegretto
36. Lento
37. Allegretto
38. Andante
39. Moderato
40. Lento
41. Moderato
42. Moderato
43. Allegretto
44. Moderato
45. Moderato
46. Allegretto
47. Lento
48. Moderato
49. Allegretto
50. Moderato

Klavír: Marie Jakobová

Jean Sibelius – Pensées lyriques op. 40

51. Valse
52. Chant sans paroles
53. Humoresque
54. Minuetto
55. Berceuse
56. Pensée mélodique
57. Rondoletto
58. Scherzando
59. Petite sérénade
60. Polonaise

Klavír: Magdaléna Hrudová

Milan Harašta – Sonety op. 3

- 61. Allegro non tanto
- 62. Mesto
- 63. Andante doloroso
- 64. Allegro
- 65. Agitato

Václav Kaprál – Klavírní sonatina (Hradištská idyla)

- 66. Risoluto
- 67. Mesto

Klavír: Vendula Galdová

Petr Fiala skladatel a dirigent se narodil 25. března 1943 v Pelhřimově jako nejstarší ze třinácti dětí. Studoval na brněnské konzervatoři hru na klavír, kompozici a dirigování a pokračoval ve studiu skladby na JAMU. Jeho tvorba je rozsáhlá a zasahuje do mnoha oborů. Autorovi přinesla četná ocenění, velmi úspěšné jsou jeho klavírní skladby a skladby pro děti.

Cyklus **Dětem** má zajímavou historii. Petr Fiala napsal toto dílo pro soutěž, kterou vypsal nakladatelství Panton v roce 1969 se zaměřením na klavírní instruktivní skladby pro klavír. Soutěže se zúčastnilo několik desítek skladatelů a Petr Fiala, který byl v té době posluchačem 3. ročníku JAMU získal 1. cenu. Album obsahuje osm krátkých žánrových skladbiček, některé z nich jsou doprovázeny ilustracemi Josefa Čapka. Záměrem autora bylo, aby jednotlivé skladbičky zaujaly začínající klaviristy melodicky i rytmicky. Toto rané dílo nese podtitul *Cyklus snadných přednesových skladeb pro klavír*. Autor nenásilnou formou vede děti k řešení různých technických problémů a k citlivému a důslednému tvoření tónu. Cyklus je výbornou didaktickou pomůckou, která spolu s přednesem rozvíjí i technické dovednosti.

Jiří Matys (1927–2016) pedagog a skladatel s rozsáhlou kompoziční činností. Nezastupitelné místo v jeho tvorbě mají také skladby pro děti. Jednou z nich je klavírní cyklus **Bohunce**. Byl vydán v roce 2007 v Brně nakladatelstvím Nela. Cyklus je určen žákům 1. cyklu ZUŠ a obsahuje pět krátkých kontrastních částí. Rychlé části jsou charakteristické svižným tempem a téměř dramatickou rytmičností, která je ještě více umocněna detailním frázováním. Volné věty jsou melodické, témata se často střídají v pravé i levé ruce. Cyklus napomáhá důslednému vnímání frází a preciznímu rytmu.

Iris Széghyová (* 1956) je slovenská skladatelka. Absolvovala konzervatoř v Košicích a VŠMU v Bratislavě. Od 90. let pak jezdila na stáže a stipendijní pobyty například do Budapešti, Varšavy, Stuttgartu, Hamburku nebo Amsterdamu. Od roku 2000 působí také ve Švýcarsku. Autorka ve svém díle spojuje evropskou hudební tradici s avantgardními postupy, nový styl integruje do starého. Vychází také z výtvarných inspirací, literatury či archaického folkloru.

Klavírní cyklus **Pod'me do ZOO!** vznikl v roce 1984, jedná se o sedm několikataktových skladeb pro nejmenší pianisty s charakterními názvy. Každá část zobrazuje jedno zvíře a náladu, kterou má pianista hudebně vyjádřit. V cyklu jsou použity atraktivní techniky pro děti, například glissanda a křížení rukou. Ve skladbách se objevují nepravidelné a proměnlivé takty, hojně dynamické a agogické pokyny.

Pavol Krška (* 1949) byl posluchačem konzervatoře v Žilině (hra na klavír) a následně VŠMU v Bratislavě (kompozice). Po završení studií pedagogicky působil na konzervatoři v Žilině, kde vedl hudebně-teoretické předměty společně s kompozičním kroužkem. Rovněž působil na Katedře hudby FPV Žilinské univerzity. Pedagogickou činnost ukončil roku 2009 a nyní se aktivně věnuje kompozici. Skladatelova tvorba obsahuje především díla sakrální. Je řazen mezi nejvýznamnější osobnosti slovenského církevní-hudebního umění za poslední desítky let. Do jeho světové tvorby spadají také klavírní díla. Pro sólový klavír bylo vydáno například *Sedm preludií a Kvintové variácie pre klavír*.

Cyklus **Skladbičky pre klavír** Pavol Krška zkomponoval roku 2013 v malé vesnici u Žiliny s názvem Turí, kde v současnosti žije. Skladby jsou určeny především žákům ZUŠ. Nemají konkrétní názvy, tudíž je ponechán prostor pro žákovu fantazii. Podobně je tomu i u agogické složky, kterou autor ve skladbách neuvádí. Označeny jsou pouze číslem a italským tempovým označením. Skladbičky byly představeny slovenským pianistou a pedagogem Františkem Perglerem, který je uvedl v rámci své přednášky na Metodickém centru JAMU. Některým z kompozic přídělil vlastní názvy podle svých pocitů.

Johann Julius Christian „Jean“ Sibelius (1865–1957) skladatel a houslista, je považován za největšího finského skladatele a významného představitele finské národní školy. Jeho hudbě je přisuzován vliv na budování národní identity během bojů o osvobození od Ruska. Těžištěm Sibeliova skladatelského odkazu je jeho sedm symfonií a symfonické básně. V jeho raném díle jsou zřetelné inspirace Čajkovským nebo Wágnerem, významný vliv na jeho dílo měli F. Busoni, A. Bruckner, v symfonických básních hlavně F. Liszt.

Cyklus **Pensées lyriques, op. 40** je soubor deseti drobných skladeb, který vznikl v letech 1912–15. Stylem se cyklus blíží Sibeliovým finským písním. První z nich, taneční Valsette je jednoduchým malým valčíkem se zpěvnou linií v sopráně nad třídobou doprovodnou sazbou. Následuje Píseň beze slov (Chant sans paroles) s nostalgickou atmosférou, pak Humoreska s hravým a jednoduše veselým charakterem. V líbezném Menuetu se navrácí taneční charakter, který vystřídá klidná Ukolébavka. Skladatel zde pomocí nejjednodušších prostředků zobrazuje čistý zpěv nad jemným harmonickým doprovodem. Zajímavé střídání charakteru na půdorysu stále stejného tématu se objevuje v Melodické myšlence (Pensée melodique). Rondoletto je rozverné a hravé. Jiskra a virtuoza jsou charakteristické pro Scherzando, kde se na malé ploše objevuje několik zvrátů a tempových změn. Kontrastem ke Scherzandu je Malá serenáda, která na delší ploše zpracovává jednoduchou melodii s jemným doprovodem, v závěrečné části pak doplněná trylkem. Cyklus uzavírá slavnostní Polonéza.

Milan Harašta (1919–1946) se řadil k netalentovanějším žákům Václava Kaprála. Na konzervatoři v Brně studoval vedle kompozice také dirigování. Byl posluchačem hudební vědy na Masarykově univerzitě u Vladimíra Helferta. Mimořádně všestranný Haraštův talent bohužel nemohl být plně rozvinut. V důsledku závažné plicní choroby a útrap válečných let skladatel zemřel mlád a množství jeho děl tak zůstalo nedokončeno a mnoho hudebních myšlenek nevyřčeno.

Harašta zkomponoval vedle velkých forem především množství drobných klavírních skladeb. Tyto mnohdy stručné hudební nápady jsou označeny jako **Sonety** a seřazeny do devíti řad. Letmé myšlenky nezaprou vliv Janáčka. Nalezneme v nich množství originálních harmonických postupů, svéráznou práci s klavírním zvukem a barevností. Sonety jsou protknuty elegickým, místy až tragickým podtextem, jako by v nich mladý skladatel chtěl vyjádřit tíhu svého osudu a touhu žít.

Václav Kaprál (1889–1947) brněnský skladatel, patří k významným představitelům pojanáčkovské kompoziční školy. Byl výraznou osobností brněnského hudebního života. Důležité je jeho pedagogické působení na brněnské konzervatoři. Kromě poznatků získaných při studiu u Leoše Janáčka a Vítězslava Nováka absorboval také množství dalších hudebních vlivů první poloviny 20. století a přetvořil je do osobitého stylu plného lyrických ploch a lidové melodiky.

Klavírní **Sonatinu** s podtitulem Hradišťská idyla zkomponoval Kaprál při svém nuceném pobytu v internačním táboře ve Svatobořicích-Mistříně. Dvouvětá stručná forma přináší dva zcela kontrastní světy. Zatímco první věta dýchá jarem, lidovou melodikou a téměř dětskou radostí, věta druhá psaná s ročním odstupem v květnu roku 1944, nabývá tíživosti a hluboké sklíčenosti.

Text bookletu: Jelínková, Hrudová, Jakobová, Galdová

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Karel Janeček
Eva Lorenc
Genari Karganov
Vilém Petrželka
František Schäfer
Petr Bazala

**Hraje: Linda Coganová, Tomáš Vala, Alžběta Traxmandlová,
Jiří Straka**

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2022 v Nahrávacím studiu Divadla na Orlí JAMU
Hudební a zvuková režie: Jana Jelínková

2022

Karel Janeček – Žertem i vážně (1974)

1. Předehra
2. Rozepře
3. Smutná píseň
4. V dešti
5. Vzhůru!
6. Dvojzpěv
7. Škádlení
8. Ukolébavka
9. Tanec
10. Malý chorál
11. V loďce
12. Pochod

Karel Janeček – Kroky – Tři snadné taneční studie (1929)

25. Rozmarně
26. Vážně
27. Hravě

Klavír: Linda Coganová

Eva Lorenc – 12 etud pro mírně pokročilé klavíristy

28. Sextová
29. Stupnicová
30. Se skoky
31. Unisono
32. Akordová
33. S lomenými akordy
34. S dvojhlasem
35. Přírazová
36. Terciová
37. Triolová
38. Oktávová
39. Chromatická

Genari Karganov – Album pro mládež op. 25

40. Pochod olověných vojáků
41. Gorelky (Hra na chytanou)
42. Malý valčík

Karel Janeček – Drobnosti a zkratky (1926)

13. Preludium
14. Ukolébavka
15. Rozhovor
16. Etuda
17. Barkarola
18. Rondino
19. Scherzo
20. Intermezzo
21. Polka
22. Scherzo
23. Valčík
24. Epilog

43. Dědeček tančí
44. Modlitba
45. U potoka
46. Vyprávění staré chůvy
47. Ruský tanec

Klavír: Tomáš Vala

Vilém Petrželka – Mladým pianistům op. 52

48. Slavnostní pochod
49. Dumka
50. Moravský taneček
51. Malá balada
52. Vesele do života

František Schäfer – Sonatina op. 6 č. 1

53. Neposlušné prsty
54. Smutná chvíle
55. Pilná jako včelka

Klavír: Alžběta Traxmadlová

Petr Bazala – Skladby pro klavír II.

56. Malá etuda 1
57. Starý příběh
58. Malá etuda 2
59. Malá etuda 3
60. Tiché preludium
61. Krůček po krůčku
62. Ztišení
63. Kamzík
64. Rozpustilá nálada
65. Toccata /Sbiječka/
66. Bagr
67. Vlnky
68. Dáreček z lásky
69. Na procházce

Klavír: Jiří Straka

Karel Janeček (1903–1974) přední český hudební teoretik, pedagog a skladatel. Studoval na konzervatoři pod vedením Jaroslava Kříčky, dále na mistrovské škole u Vítězslava Nováka. Vyučoval skladbu na Pražské konzervatoři, stál u zrodu Hudební fakulty AMU, na níž také působil jako pedagog a vedoucí katedry hudební teorie. Janeček je autorem celé řady významných hudebně teoretických spisů, stal se také prvním doktorem věd v této disciplíně. Kromě bohaté sborové a písňové tvorby je rozmanitá také jeho tvorba klavírní, včetně instruktivního díla. Skladbičky rozličných žánrů plně zajímavých melodických invencí často bilancují na pomezí tonality, zahrnují odvážné disonance či polytonalitu, bohatá je také jejich metrytmická stránka včetně nepravidelností. V Janečkově díle nacházíme specifický hudební jazyk, jenž vznikl spojením jedinečné osobnosti skladatele a hudebního teoretika.

Eva Lorenc (* 1987) vystudovala konzervatoř v Pardubicích, AMU a PedF UK v Praze. Vyučuje na soukromé klavírní škole v Praze pořádá online kurzy a je autorkou několika klavírních skladeb a instruktivních sešitů pro začínající pianisty. Mezi její skladby pro klavír patří například Klavírní sonáta in D nebo album Klavírní bonboniéra.

Genari Karganov (1858–1890) ruský skladatel a pianista arménského původu (psaný též jako Korganov). Studoval na lipské a petrohradské konzervatoři. Na jeho kompoziční styl měli vliv skladatelé jako N. A. Rimskij-Korsakov nebo P. I. Čajkovskij. Mimo jiné zkomponoval 12 arabesk op. 6, Album pro mládež op. 21 nebo Album lyrique op. 20.

Vilém Petrželka (1889–1967) skladatel a pedagog. Studoval Varhanickou školu Leoše Janáčka, posléze absolvoval roční studium skladby u Vítězslava Nováka. Působil jako pedagog na brněnské konzervatoři a Janáčkově akademii múzických umění. Vychoval řadu skvělých skladatelů, mezi které se řadí Zdeněk Blažek, Vítězslava Kaprálová, Jan Novák a mnoho dalších. Věnoval se i instruktivní tvorbě, kromě cyklu Mladým pianistům zkomponoval například cyklus deseti drobných skladbiček s názvem Z dětského života op. 24.

František Schäfer (1905–1966) znamenitý český pianista a velmi úspěšný pedagog, který během svého dlouholetého působení na brněnské konzervatoři a krátce i na JAMU vychoval celou generaci významných pianistů. Ve své skladatelské činnosti se mimo jiné zaměřil také na instruktivní literaturu pro klavír. Sonatina op. 6, č. 1 je součástí cyklu 3 sonatiny pro mládež op. 6/1. Dále zkomponoval 3 sonatiny pro vyspělejší mládež op. 6/2, Preludia op. 8, Romantika op. 12, Etudy op. 16.

Petr Bazala (* 1976) je český hudební skladatel, koncertní klavírista a pedagog. Vystudoval hru na akordeon, violoncello a klavír na konzervatoři Jana Deyla v Praze. V současné době působí na ZUŠ Alfréda Radoka ve Valašském Meziříčí, kde vyučuje hru na akordeon a klavír. Přednáší také o tématech týkajících se improvizace a kompozice. Je autorem celé řady klavírních sbírek, dále skladeb jako Májová romance pro klavír a orchestr, Koncert pro klavír a vysavač, Beskydský tanec, či alba Karanténa, které odráží dobu spojenou s pandemií COVID 19. Jeho skladby jsou součástí moderního repertoáru začínajících i pokročilých pianistů.

Text bookletu: Coganová, Vala, Traxmandlová, Straka

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Markéta Dvořáková
Petr Eben
Jaroslav Křička
Jaroslav Kvapil
Sergej Bortkiewicz
Milan Kymlička

**Hraje: Lucie Zapletalová, Klára Čeladníková,
Anna-Sofie Mojzešová, Martin Nosek**

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2023 v Nahrávacím studiu Divadla na Orlí JAMU
Hudební a zvuková režie: Jana Jelínková

2023

CD I

Markéta Dvořáková – Písničky na tři řádky

1. Píseň rytíře z Kašperku
2. Spí už, malá kočko Lízo
3. Pozor šnečku, jede vlak
4. Kobylka v krabičce od sirek
5. Smutný taneček víly Amálky
6. Písnička malého medvídka
7. Dú Valaši ze sklípku
8. Severská píseň lovníků
9. Valčík vznešené vážky
10. Hop, hop skáče malé ptáče
11. Rytířská

Klavír: Lucie Zapletalová

Petr Eben – Svět malých

12. Dlaždičky
13. Pochod
14. Hrací skříňka
15. Špatně naladěno
16. Husí pochod
17. Mazur
18. Zvony před usnutím
19. Šermíři
20. Stará báje
21. Falešná trubka
22. Ping-pong
23. Z dálného východu
24. Vodní mlýnek
25. Když maminka pohládí
26. Na vojenské střelnici
27. Nespleteš se?
28. Bílá plachetnice
29. Čardáš
30. Na krmítku
31. Ukolébavka

Jaroslav Křička – Loutková suita

32. Rytířská hra (předehra)
33. Čertovská historie (valčík)
34. Vesnická komedie (polka)
35. Loupežníci v českých lesích (nokturno)
36. Kašpárek (dohra – finale)

Klavír: Klára Čeladníková

Jaroslav Kvapil – V říši snů

37. V říši snů
38. Děti si hrají
39. O mamince
40. Nedorozumění
41. Která je má hvězdička?
42. Veselá písnička (Náš Pepíček snědl klíček...)
43. Bojím se o princeznu
44. Drak leze...

Sergej Bortkiewicz – Z Andersenových pohádek, op. 30 (č. 1,3,4,7,8,11)

45. Princezna na hrášku
46. Statečný cínový vojáček
47. Anděl
48. Je to zcela jisté
49. Dítě v hrobě
50. Zlatý poklad

Klavír: Anna-Sofie Mojžešová

Sergej Bortkiewicz – Z Andersenových pohádek, op. 30 (č. 2,5,6,9,10,12)

51. Zvon
52. Iduštiny květiny
53. Slavík
54. Motýl
55. Ošklivé káčátko
56. Bronzový kanec

Milan Kymlička – Sonatina č. 1

57. Allegretto
58. Andante
59. Vivace

Klavír: Martin Nosek

Markéta Dvořáková se narodila roku 1977 v Opavě. Na Janáčkově konzervatoři v Ostravě vystudovala hru na klavír a kompozici, ve které se dále rozvíjela v magisterském i doktorském programu na brněnské JAMU pod vedením Leoše Faltuse a Ivo Medka. V současné době vyučuje na ZUŠ v Polance, na Janáčkově konzervatoři v Ostravě i na JAMU. Za své skladatelské úspěchy získala řadu ocenění, mj. nominaci na Cenu Alfréda Radoka v kategorii Talent roku, Výroční cenu OSA v kategorii Nejúspěšnější mladý autor vážné hudby, nebo vítězství v mezinárodní soutěži Opus Ignotum. Cyklus **Písničky na tři řádky** obsahuje 11 skladbiček a je určen nejmenším klavíristům, kteří zde mohou rozvíjet hned tři umělecké dovednosti. Každá písnička obsahuje text, který si děti mohou při hraní zpívat, a současně jsou písničky doplněny tematickými obrázky na vymalování. Většinu dětských skladbiček Dvořáková skládá především pro své dcery a žáky na ZUŠ.

Petr Eben (1929–2007) odmalička vyrůstal obklopen hudbou. Učil se hře na klavír, varhany a violoncello. Po maturitě na gymnáziu v Českém Krumlově studoval na pražské AMU hru na klavír u Františka Raucha a skladbu u Pavla Bořkovec. Během svého života působil pedagogicky na Katedře hudební vědy FF UK v Praze, později i na Katedře skladby AMU. Celý život podnikal mnoho koncertních a přednáškových cest do zahraničí. Jeho rozsáhlé skladatelské dílo zasáhlo do všech oblastí. Stěžejní část tvoří především tvorba varhanní a vokální. Ebenův kompoziční rukopis nese rysy zcela jedinečného a nezaměnitelného stylu, který vykrystalizoval v průběhu let od lyrických, subtilních děl, až k dramaticky vypjatým. Velkým inspiračním zdrojem mu byl mimo jiné gregoriánský chorál. Cyklus **Svět malých**, který vznikl v roce 1955, obohacuje velkou měrou pole české instruktivní literatury 20. století. Těchto 20 drobných skladeb je založeno na základních prvcích, které musí malý klavírista postupně rozvíjet. Pro některé skladatele to může znamenat určité omezení v možnostech naplnění jejich kompozičního záměru, pro Petra Ebena se to však stalo silně motivačním a inspiračním faktorem. Z několika tónů se mu povedlo vytvořit umělecky zcela plnohodnotné skladby rozmanitých charakterů a obrazů plných vtípu, podněcujících dětskou fantazii.

Jaroslav Křička (1882–1969) pocházel z rodiny s uměleckým zájmem. Učil se hrát na klavír, housle, později i na další nástroje, především se ale věnoval zpěvu. Po gymnaziálních letech, během nichž byl zcela učaroval divadlo, byl přijat ke studiím skladby na pražské konzervatoři do třídy Karla Steckera. Krátce studoval a pobýval také v Berlíně a Dnětropolitovsku v Rusku. Poté se usadil v Praze, kde se celoživotně věnoval především orchestrálnímu a sborovému dirigování, komponování a pedagogické činnosti na Pražské konzervatoři. Jeho tvorba zahrnuje široké pole hudebních žánrů. Významnou součástí je také jeho hudební tvorba pro děti. Je autorem mnoha dětských písní a oper, v nichž se často odráží jeho vlastní vzpomínky na dětství.

Loutková suita byla napsána v roce 1920. Obsahuje 5 velmi zdařile prokomponovaných, i když pro děti ne zcela pianisticky jednoduchých skladeb. Jednotlivé části velmi věrohodně a vtípně vykrešlují nastíněné scénérie a charaktery. Inspirace skladatelovým dětstvím stráveným na venkově je zde více než patrná. Tato suita není jediným klavírním dílem pro děti, které Jaroslav Křička napsal. Z těch dalších jmenujeme *Cirkus v pěti tónech*, *Idylky a medailonky z Babičky Boženy Němcové*, skladbu *Neboráček* nebo pozdní cyklus *Dětský Lunapark*.

Jaroslav Kvapil (1892–1958) se řadí mezi důležité a všestranné hudební osobnosti první poloviny 20. století. Skladbu studoval v Brně pod vedením Leoše Janáčka, později v Lipsku u Maxe Regera. Významná byla jak jeho činnost sbormistrovská ve Filharmonické besedě, tak i pedagogická na brněnské konzervatoři. Mimo to byl plodným skladatelem a aktivním interpretem. Provedl několik premiér děl Leoše Janáčka, jako například Glagolskou mši či Sonátu pro housle a klavír, jež premiéroval s houslistou Františkem Kudláčkem. Klavírní cyklus **V říši snů**, čítající dva svazky propojené jednotlou dějovou linkou, zkomponoval v roce 1932 a věnoval jej svým dcerám Evě a Lidě. Celý cyklus představuje zhudebněnou cestu dětskými sny, které jsou silně ovlivněny pohádkovými příběhy a zážitky. V rámci prvního svazku cyklu je obsaženo větší množství skladeb inspirovaných zážitky dětí (například *Děti si hrají*, *Nedorozumění*), poslední skladby tohoto svazku jsou tematicky pohádkověji laděné (*Bojím se o princeznu*, *Drak leze...*).

Sergej Bortkiewicz (1877–1952) je umělec ukrajinského původu, jenž v roce 1922 získal rakouské občanství. Autor se svou převážně klavírní tvorbou řadí ke skladatelům romantického proudu. V rozhovoru pro *Welt am Abend* z června 1948 se sám autor vyjadřuje k přirovnání k Čajkovskému: „*Často jsem byl nazýván následníkem Čajkovského, ale s tím nemohu souhlasit: rozhodně tvořím hudbu s podobnou atmosférou a mohl bych se řadit mezi romantiky, ale zachoval jsem si svůj osobitý charakter.*“ Roku 1925 zkomponoval cyklus dvanácti skladeb **Z Andersenových pohádek op. 30**. Jednotlivé části jsou zhudebněnými pohádkami a povídkami dánského spisovatele Hanse Christiana Andersena. Mají odlišné charaktery, které hudebně dotvářejí a podtrhávají propracovaný děj jednotlivých pohádek. Programnost je zde více než patrná a znalost pohádek napomáhá interpretovi k přesvědčivějšímu nastudování.

Milan Kymlička (1936–2008) - český skladatel, proslavený především filmovou hudbou. Studoval skladbu na pražské konzervatoři u Emila Hlobila a dále ve skladbě pokračoval na AMU. Kvůli politické situaci emigroval v roce 1968 za bratrem do Kanady. V 60. letech stihl před emigrací pracovat na hudbě k animovaným filmům režiséra Václava Bedřicha. Od 70. let začal aktivně spolupracovat s kanadskými režiséry a tvůrci reklam. Mezi jeho největší úspěchy patří hudba k televizním seriálům *Babar*, *Nekonečný příběh*, *Lassie* a *Alfred Hitchcock* představuje. U filmu se prosadil zejména ve snímcích *Malí muži*, *Svatba v bílém*, *Život hrdiny* a *Ztracený svět*. Kromě filmové a populární hudby složil také několik instrumentálních skladeb, například koncert pro violoncello a orchestr, několik smyčcových kvartetů a řadu drobnějších skladeb pro klavír. *Sonatinu* (1957), *Four pieces* (1961), *Four Valses* (1984) a *Five preludes* (1986). **Sonatina** je tak jeho první počín pro sólový klavír a dala by se uplatnit jako instruktivní skladba u starších žáků základních uměleckých škol ve II. Cyklu. Skládá se ze tří vět, hravého *Allegretta*, klidného *Andante* a živého, až virtuosního *Vivace*. Zajímavostí je, že sonatinu pojmenoval jako č.1, ale nakonec již další sonatiny nekomponoval.

Text bookletu: Lucie Zapletalová, Klára Čeladníková, Anna-Sofie Moježová, Martin Nosek

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Vladimír Ivanovič Rebikov
Genarij Osipovič Karganov
Jacques Ibert
Ralph Vaughan Williams
Adam Závodský

Hraje: Lucie Zapletalová, Tamara Bláhová, Adam Závodský

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2023 v Nahrávacím studiu Divadla na Orlí JAMU
Hudební a zvuková režie: Jana Jelínková

2023

CD II

Vladimír Ivanovič Rebikov – Album lehkých skladeb pro mládež

1. Valčík (G dur)
2. Helénská idyla
3. Ukolébavka
4. Valčík (f moll)
5. Lyrický moment
6. Valčík (fis moll)

Klavír: Lucie Zapletalová

Genarij Osipovič Karganov – Album pro mládež, op. 21, 1. sešit

7. Pohádka
8. Uherská
9. Tanec elfů
10. Tarantella
11. Ländler

Jacques Ibert – Malá suita v patnácti obrazech

12. Preludium
13. Ronde (Do kola)
14. Veselý vinař
15. Ukolébavka pod hvězdami
16. Bezstarostný jezdec
17. Přehlídka
18. Projížďka na sáňkách
19. Romance
20. Čtverylka
21. Serenáda na vodě
22. Šicí stroj
23. Rozloučení
24. Krokusy
25. První ples
26. Tanec kočího

Klavír: Tamara Bláhová

Ralph Vaughan Williams – Malá klavírní knížka

27. Pomalý valčík
28. Nokturno
29. Kánon
30. Dvohlasá invence F dur
31. Dvohlasá invence Es dur
32. Dvohlasá invence G dur

Adam Závodský – Třináct klavírních obrázků pro malé i velké pianisty, op. 22

33. Zmrzlinářské preludium
34. Blechy na procházce
35. Co namaloval mráz na okenní tabulky
36. ...i trollové umí tančit valčík
37. Dumka
38. Dlouhý, Široký a Bystrozraký
39. Zdálo se mi o staré tůni
40. Klauniáda
41. Na obláčku
42. Přeháňka
43. Vzpomínka na A. S.
44. Toccatina
45. Na rozloučení

Klavír: Adam Závodský

Vladimír Ivanovič Rebikov se narodil roku 1866 v ruském Krasnojarsku a zemřel roku 1920 na Krymu. Základy klavírní hry získal u své matky, stejně tak jeho sestry byly klavíristky. Vystudoval filozofickou fakultu Moskevské univerzity, studoval rovněž na Moskevské konzervatoři u N. Klenovského (žák Čajkovského), v Berlíně a ve Vídni. Jeho koncertní i pedagogická činnost probíhala v mezinárodním měřítku. Během svých cest navštívil mimo jiné Berlín, Vídeň, Lipsko, Florencii, Paříž a Prahu, kde se setkal například s Oskarem Nedbalem, Vítězslavem Novákem a Zdeňkem Nejedlým. Rebikov je autorem především lyrických klavírních miniatur, dětských skladeb a sborových písní. Jeho hudební jazyk obsahuje velmi zajímavé harmonie založené na kvartových a kvintových postupech, celotónové stupnice, i polytonální prvky. **Album snadných skladeb pro mládež** obsahuje šest skladeb a bylo vydáno roku 1906. Většina skladeb je v polyfonní sazbě, nicméně mladým pianistům jsou poměrně přístupné.

Genarij Osipovič Karganov (1858–1890) je autorem **Alba pro mládež op. 25**, jehož první sešit obsahuje pět žánrových obrázků vhodných pro pokročilejší žáky. Nápadité skladby s charakteristickými názvy mohou sloužit jako předstupeň obtížnějších kompozic romantických skladatelů. Jednoduchá písňová forma usnadňuje orientaci ve skladbě a kontrastní myšlenky zároveň umožňují rozvíjet poetiku i technickou stránku hry. Sešit obsahuje lyričtější (*Pohádka*) i rychlé taneční skladby (*Uherská, Tanec elfů, Tarantella*).

Jacques Ibert (1890-1962) patřil mezi významnou generaci francouzských skladatelů první poloviny 20. století, mezi něž patří především členové Pařížské šestky.

Malá suita v patnácti obrazech pro klavír vznikla v roce 1943 a poprvé byla publikována o rok později. Přesto, nebo snad právě proto, že Ibert psal cyklus instruktivních skladeb ve velmi pohnuté době, jedná se o svěží a vtipné dílo. Malá suita obsahuje skladby snadno dostupné (např. úvodní *Preludium* či *Do kola*) i takřka virtuózní (např. *Šicí stroj, Projíždka na sáňkách, Krokusy*). Velmi přínosný je cyklus tím, že klade důraz na polyfonní hru, vyniká zejména neotřelá práce s dvojhlasou sazbou.

Ralph Vaughan Williams (1872–1958) byl významným anglickým skladatelem. Ve svém díle, jehož těžiště tkví zejména v symfonické, koncertantní a vokálně-instrumentální hudbě, vyrůstal z romantického odkazu, který obohacoval vlivy staré hudby (především anglických renesančních mistrů a Johanna Sebastiana Bacha), lidové hudby (sbíral a aranžoval národní písně) a impresionismu (studoval instrumentaci u Maurice Ravela). Jeho tvorba pro sólový klavír není příliš početná, rozhodně však není nezajímavá.

Malá klavírní knížka vznikla až po skladatelově smrti jako kompilát šesti instruktivních skladeb vzniklých v polovině 30. let. Všechny části jsou výrazně polyfonní, často s užitím církevních modů, což má za následek jejich až archaicky působící charakter. V prvních třech skladbách je kladen důraz na cantabilní vedení melodických hlasů; druhou polovinu cyklu pak tvoří tři dvojhlasé invence, které díky kvalitě svého hudebního i řemeslného provedení mohou tvořit zajímavou alternativu k invencím Bachovým.

Adam Závodský (* 1996) je absolventem JAMU ze třídy prof. Jana Jiraského, zároveň vystudoval skladbu na Pražské konzervatoři u MgA. Jiřího Gemrota.

Jeho **Třináct klavírních obrázků op. 22** vznikalo na ploše jednoho roku, mezi jary 2022 a 2023. Každý z kusů je ukotven jedním centrálním tónem (tóninou), přičemž v rámci cyklu se vystřídají všechny stupně chromatické škály (jen tón C je užit dvakrát). Názvy jednotlivých obrázků (často související s dětským světem) by měly evokovat mimohudební pocity, nálady nebo asociace a pomoci interpretům i pedagogům proniknout hlouběji do hudebního obsahu, byť konkrétní výklad ponechává autor na jejich uvážení. Obrázky obsahují pestrou škálu hudebních faktur i charakterů – od žertovného (*Zmrzlinářské preludium*) přes lyrický (*Dumka*) až po taneční (... i *trollové umí tančit valčík*). V náročnějších kusech si žáci či studenti vyzkouší toccatovou techniku (*Toccatina*), quasi-improvizační charakter (*Přehánka*) či variační formu (*Na rozloučení*).

Text bookletu: Lucie Zapletalová, Tamara Bláhová, Adam Závodský

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Jiří Antonín Benda
Jan Křtitel Vaňhal
Dezider Kardoš
Sergej Michajlovič Slonimskij

Hraje: Marie Machulová, Dalimil Ševčík, Sofia Kuznetcova

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2024 v Nahrávacím studiu Divadla na Orlí JAMU
Hudební a zvuková režie: Jana Jelínková

2024

CD I

Jiří Antonín Benda – Sonatiny

1. Sonatina XIII. Allegro non troppo
2. Sonatina XIV. Allegretto con spirito

Jan Křtitel Vaňhal – Čtyři sonatiny

3. Sonatina C dur – I. Andante II. Allegretto
4. Sonatina A dur – I. Allegretto II. Allegro
5. Sonatina F dur – I. Moderato II. Allegretto
6. Sonatina B dur – I. Andante II. Allegretto

Klavír: Marie Machulová

Dezider Kardoš – Bagately, op. 18

7. Balladico
8. Allegretto grazioso
9. Rubato quasi recitando
10. Allegro
11. Largamente
12. Allegro
13. Rubato e sostenuto
14. Vivace
15. Lento
16. Allegro giocoso
17. Sostenuto
18. Andante con moto
19. Allegretto
20. Moderato e malinconico
21. Poco presto
22. Allegretto
23. Allegro vivo
24. Allegro vivo
25. Tranquillo
26. Allegro burlesco

Klavír: Dalimil Ševčík

Sergej Michajlovič Slonimskij – Dětské skladby

27. Pochmurný večer
28. Žalobníček
29. Dobrodružný příběh
30. Severská píseň
31. Pochod Barmaleje
32. Malenka
33. Zvony

Klavír: Sofja Kuznetcova

Jiří Antonín Benda (30. 6. 1722 Benátky nad Jizerou – 6. 11. 1795 Bad Köstritz) absolvoval piaristickou kolej v Kosmonosích a jezuitskou kolej v Jičíně. Autor byl na těchto místech veden jak k výchově hudby, tak k řečnictví, kde se mu podařilo působivě ovládnout deklamační um. Benda je autorem mnoha scénických melodramat, vedle nich však zaujímá významné místo i tvorba klavírní: sonáty, sonatiny a koncerty. Napsal celkem 34 sonatin. Jsou jednověté a ještě neobsahují sonátovou formu. **Sonatina č. 13 c moll a č. 14 A dur** jsou plně důkazů o skladatelově vytrženém citu pro harmonické napětí v kombinaci s jasnou zpěvností všech hlasů.

Jan Křtitel Vaňhal (12. 5. 1739 Nechanice – 20. 8. 1813 Vídeň) byl původně varhaníkem a již v 18 letech zastával místo varhaníka a ředitele kůru. Ovládal ovšem i hru na další nástroje (např. housle, klavír, viola d'amour). Po odchodu do Vídně působil také jako violoncellista v domácím kvartetu spolu s Karlem Ditterssem von Dittersdorffem (1. housle), Josephem Haydnem (2. housle) a Wolfgangem Amadeem Mozartem (viola). Po dvouleté studijní cestě po Itálii (Řím, Benátky, Neapol ad.) se vrátil zpět do Vídně, kde se stal vyhledávaným klavírním pedagogem – jeho žákem byl mj. Ignaz Pleyel. Vaňhalova tvorba v oblasti instruktivních skladeb je velmi početná. Jeho **sonatiny** patří k základnímu a často připomínanému elementárnímu materiálu, už kvůli jejich jasnosti, čirosti, srozumitelnosti a živému pozitivnímu charakteru.

Dezider Kardoš (23. 12. 1914 Nadlice – 18. 3. 1991 Bratislava) patří mezi významné slovenské skladatele. Kompozici vystudoval pod vedením Alexandra Moyzese (Konzervatoř v Bratislavě) a Vítězslava Nováka (mistrovská škola Pražské konzervatoře). V jeho dílech lze vysledovat stopy východoslovenského folkloru, což je patrné jak v dílech vokálních (např. Východoslovenské spevy, op. 17), tak v dílech instrumentálních (např. Východoslovenská predohra op. 22).

V instruktivní literatuře jsou dokladem tohoto autorova zájmu **Bagately, op. 18**, dvacet drobných skladeb pro klavír. Všechny části tohoto cyklu jsou ovlivněny lidovou melodikou, poměrně časté je i zpracování konkrétních nářevů (např. č. 3 Hej, hore haj, dolu haj a na stredku Dunaj, č. 16 Ej, Zalužicky poľo). Autorovo tvořivé a zároveň autentické uchopení lidového materiálu se kromě melodiky projevuje i v sazbě a harmonii. Pomyslná instrumentace mnohdy evokuje původní obsazení lidové hudby (housle a jejich prázdné kvinty, píšťaly a jejich alikvotní tóny, cimbál a jeho akordické rozklady), harmonie se nevyhýbají modernímu a zároveň (quasi-) lidovému uplatnění septimových a nónových souzvuků, postupům paralelních kvint či sekund, případně i nečekaným modulacím nebo nezvyklým harmonickým kadencím.

Sergej Michajlovič Slonimskij (12. 8. 1932 Leningrad – 9. 2. 2020 Petrohrad) byl ruský skladatel, klavírista, muzikolog a pedagog. Je autorem mnoha skladeb různých žánrů, ale klavír v jeho tvorbě zaujímá pevné místo. Velmi četná je také jeho kompoziční práce pro děti. Napsal mnoho instruktivních cyklů, např. První kroky klavíristy, Z ruských pohádek, Tři lesní pohádky ad.

Cykklus **Dětské skladby** vyšel v roce 1973 (Leningrad) a obsahuje sedm skladeb v různých stupních obtížnosti. Autor přináší pestré hudební náměty a přiléhavě je zpracovává. V cyklu najdeme žánrový portrét (Žalobníček), náladové obrázky (Pochmurný večer, Severská píseň), stejně jako skladby inspirované animovaným filmem (Dobrodružný příběh) a pohádkami (Pochod Barmaleje, O Malence). Pochod Barmaleje vychází z pohádek Korneje Ivanoviče Čukovského a ukazuje strašlivého piráta, který se stal pánem Afriky a vyděsil všechna zvířata a děti. Malenka je zase inspirována pohádkou Hanse Christiana Andersena O Malence.

Autor ve skladbách bohatě využívá výrazových a zvukových možností nástroje. Pracuje s rytmickými ostinaty, střídáním metra, využívá plného rozsahu klaviatury (subkontra B – h⁴), zařazuje i clustery a hru ve strunách.

Text bookletu: Marie Machulová, Dalimil Ševčík, Sofia Kuznetcova

INSTRUKTIVNÍ KLAVÍRNÍ LITERATURA

Yoshinao Nakada
Milan Dvořák

Hraje: Kateřina Potocká, Michal Pospíšil

Pedagogické vedení: Mgr. Josefa Hloušková

Natočeno v roce 2024 v Nahrávacím studiu Divadla na Orlí JAMU
Hudební a zvuková režie: Jana Jelínková

2024

CD II

Yoshinao Nakada – Japonský festival (17 skladeb pro děti)

1. Sám
2. Poletující motýl
3. Krátký příběh
4. Zelená housenka a motýl
5. Neposedné děti
6. Píseň soumraku
7. Balet u kytičky
8. Smutný valčík
9. Hrací skříňka
10. Japonská tradiční dětská píseň
11. Etuda moderato
12. Tanec domorodců
13. Japonská slavnost
14. Děti v horách
15. Rychlé auto
16. Příběh z mého snu
17. Etuda allegro

Klavír: Kateřina Potocká

Milan Dvořák – Jazzové klavírní etudy 2

18. Etuda č. 1 Medium tempo
19. Etuda č. 2 Presto
20. Etuda č. 3 Moderato
21. Etuda č. 4 Con moto
22. Etuda č. 5 Sostenuto
23. Etuda č. 6 Medium bossanova
24. Etuda č. 7 Allegro
25. Etuda č. 8 Moderato
26. Etuda č. 9 ***
27. Etuda č. 10 Allegro

Klavír: Michal Pospíšil

Yoshinao Nakada (1. 8. 1923 Tokio – 3. 5. 2000 Tokio) byl významný japonský skladatel. Pocházel z hudební rodiny – jeho otec byl varhaník a skladatel. V dětství se učil hrát na klavír podle odkazu německé elementární pedagogiky (Beyer, Burgmüller) a seznámil se rovněž s vídeňskými klasiky. Později vystudoval hru na klavír na hudební univerzitě v Tokiu.

Kompoziční styl Nakady vychází z tradičních struktur. Skladatel nebyl příznivcem moderních kompozičních technik, jako je např. dodekafonie nebo používání preparovaného klavíru. Z jeho pohledu pak hudba ztrácela zpěvné melodie, které byly základem jeho tvorby. Sám Nakada se hlásil k vlivům Chopina, Faurého a Prokofjeva ve své klavírní tvorbě.

Sbírka skladeb pro děti s názvem **Japonský festival** obsahuje 17 skladeb různé obtížnosti a skladatel zde propojuje prvky japonské hudby s evropskou tradicí. Všechny části mají programní názvy a jsou rozmanitě stylizovány, čímž je ve sbírce vytvořen kontrast. Zároveň jejich pestré inspirační zdroje a zpracování mnoha druhů klavírní techniky nabízejí široký výběr pro rozvíjení různých aspektů hry malých pianistů. Cyklus vyšel poprvé v roce 1956 v Japonsku jako Sbírka klavírních skladeb pro děti. Následně bylo toto dílo v roce 1975 publikováno v USA, kde posléze v roce 2000 vyšla sbírka znovu, tentokrát však pod názvem Japonský festival (17 klavírních skladeb pro děti).

Milan Dvořák (6. 12. 1934 Prostějov) je tvůrce populárních písní a šansonů, jazzových skladeb a hudby k mnoha filmům, klavírista, který doprovázel mimo jiné zpěvačky Evu Pilarovou a Hanu Hegerovou, a učitel kompozice na Konzervatoři Jaroslava Ježka.

V oblasti instruktivní literatury jsou dobře známé jeho **Jazzové klavírní etudy**. V druhém dílu těchto etud autor vytváří kompozice, které jsou vhodné pro studenty všech žánrů a mohou je propojovat. Velmi dobře mohou navést k pulzaci různých jazzových tanců, ale i popu, pestře rozšiřují rytmické a harmonické schopnosti, nabízejí ale i líbivé melodie, které mohou inspirovat k vlastní tvorbě či improvizaci. Precizně vypsaná artikulace a mnohovrstevnatost pak přinášejí interpretační výzvy srovnatelné s Bachovou polyfonií. Jak píše sám Milan Dvořák v předmluvě k tomuto cyklu: „Věřím, že etudy budou sloužit nejen k technickému a stylovému zdokonalování profesionálních či amatérských klavíristů věnujících se jazzové a populární hudbě, nýbrž že některé z nich budou využity i jako přednesové skladby.“

Text bookletu: Kateřina Potocká, Michal Pospíšil